

MIROLJUB

GODINA: XIII.

SOMBOR, 2010.

BROJ 3 (51)

ISSN 1452-5976

**BIT DUŽIONICE JE ZAHVALA BOGU NA USPEŠNO
OBAVLJENOM POSLU I OSIGURANOM KRUHU**

**BANDAŠICA I BANDAŠ 2010. godine
Marija Firanj i Šima Džinić**

UVODNIK

Na Saboru HKUD-a „Vladimir Nazor“, održanom 9. svibnja 2010. godine, dosadašnji glavni i odgovorni urednik lista „Miroljub“, mr. Matija Đanić zbog svojih se godina povukao s mjesta urednika i zahvalio svima koji su mu pomogli u dosadašnjem radu.

Dragi čitatelji, podsjetimo se „Miroljubovih“ početaka i njegovih urednika. Prvi urednik bio je Josip Zvonko Pekanović. „Dragi čitatelji, pred vama je novi list kojeg izdaje Kulturno umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ iz Sombora“, riječi su prvog urednika Pekanovića, zapisane u prvom broju lista objavljenog za prelo 1998. godine. Bilo je dosta muke i truda kako bi se došlo do ovoga lista. Zainteresirani i potencijalno uredništvo tri puta se sastajalo dok nije izabran glavni i odgovorni urednik. Zatim se pristupilo registraciji, dobili smo dozvolu od Ministarstva za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998. Prvi urednik se zalagao za izlaženje lista: poslovi oko registracije u Ministarstvu, prikupljanje suradnika i tekstova, lektora i korektora i na kraju tiskanje lista. Bio je to ogroman posao, ali uspelo je i list je uspješno izlazio. Oko ovih poslova nesebično su se zalagali tada župnik u crkvi sv. Križa u Somboru vlč. Franjo Ivanković, a oko prijeloma teksta i lektoriranja Ervin i Katarina Čeliković.

Poslije sedam godina rada, Josip Zvonko Pekanović dobiva nova zaduženja, važne društvene funkcije i zbog zauzetosti predaje uređivanje lista mr. Matiji Đaniću. Novi je urednik pozvao na suradnju kako bi „list zadržao svoj izgled i dobio na kvaliteti, kao novi glavni i odgovorni urednik obraćam se svima koji smatraju da bi ga svojim priložima mogli obogatiti“. List je dobio novi impuls. Dobio je na kvaliteti i poboljšavao se iz broja u broj. Dobio je jasnu koncepciju, tekstovi su bili lijepo složeni, teme zanimljive, a sadržaj raznovrstan. Pisano je s pozitivnog aspekta i davana je podrška amaterima u njihovu radu. Vjerujem kako bez pretjerivanja mogu reći da su

mnogi čitatelji za vrijeme njegova uređivanja zavoljeli „Miroljub“.

Kao treći urednik, preuzimam brigu oko našeg lista. Malo sam se neočekivano našao na ovome mjestu, ali vjerujem da ćemo trudom i zajedničkim snagama raditi i dalje ovaj list. „Miroljub“ je glasilo HKUD „Vladimir Nazor“ koje piše i izvještava o tome što se događa u našoj udruzi, kako rade naše sekcije, naša uprava, tko nam dolazi u goste, kuda mi odlazimo i sve ostalo što je vezano za rad našeg Društva. Međutim, u Somboru i gornjem Podunavlju postoji desetak hrvatskih udruga koje su nam bliske i s kojima često surađujemo, a do njih i sada stiže naš „Miroljub“. Stoga uredništvo želi pisati i o značajnijim događajima iz života i rada tih udruga. Tako bismo se bolje upoznali i pojačali međusobnu suradnju što je uvijek dobro došlo. Za to su nam potrebni suradnici i mi ćemo ih potražiti upravo u tim udrugama. Na sastanku Uredništva načelno su podijeljene rubrike te je proširen broj suradnika. Želja nam je da list bude edukativan i da svaki član obitelji nađe u njemu ponešto za sebe. Osim o radu u udrugama i kulturi, pisat ćemo i o vjerskim i političkim zbivanjima, koja su važna za našu zajednicu.

Poštovani čitatelji, urednik i Uredništvo će se truditi naš „Miroljub“ tako urediti da njegov sadržaj bude što raznovrsniji i zanimljiviji, kako biste ga rado čitali i željno očekivali novi broj.

Zajedno brinu o našem „Miroljubu“

IMPRESSUM

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor, 2500 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. i fax: 025/26-019; tel. 025/438-173.

Uredništvo: Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista, Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika, te članovi Zoran Čota, Pavle Matarić, Antun Kovač, Josip Pekanović, Monika Vekonj, Klara Šolaja-Karas, Zlatko Gorjanac, Šima Raić.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.

E-mail: vnazor@sbb.rs

Naklada 1000 primjeraka

NOVI PREDSJEDNIK DRUŠTVA

Na izbornoj sjednici Upravnog odbora Društva, u ponedjeljak 10. svibnja, izabran je novi predsjednik HKUD-a „Vladimir Nazor“ u Somboru, Mata Matarić. On je naslijedio dosadašnjeg predsjednika Šimu Raiča koji je ovu dužnost obnašao dva mandata, odnosno osam godina. Puno se za to vrijeme učinilo u „Nazoru“, kako na održavanju i adaptaciji dijelova zgrade, tako i u kulturno-umjetničkom radu, od putovanja, nastupa, novih sekcija i drugo.

Kada pogledamo do sada učinjeno mogli bismo biti zadovoljni, ali život nije prava linija, dolaze nova vremena koja traže promjene u društvu. Prvo desetljeće dvadeset prvog stoljeća je pri kraju, globalizacija se zahuktava, integracija s Europom je pred nama. Zbog tih promjena, koje uvjetuju način života i rada, potrebno je adekvatno odgovoriti. O planovima udruge za sljedeće razdoblje, razgovarali smo s novim predsjednikom Društva, Matom Matarićem.

Miroljub: Gospodine Matariću, na sjednici Upravnog odbora jednoglasno ste izabrani na funkciju predsjednika. Kako ste primili ovu dužnost?

Matarić: Točno je da sam 10. svibnja 2010. godine na sjednici Upravnog odbora jednoglasno, (a bilo je nazočno svih 30 članova Upravnog odbora) izabran za predsjednika „Nazora“ na četverogodišnji mandat. Bio sam ugodno iznenađen tom aklamacijom Uprave, koja mi je dala potporu za provođenje programa koji sam prethodno iznio djelomice na Saboru i Upravnom odboru. Ali, moram reći da se tijekom formiranja „tima“ koji će raditi skupa sa mnom, u prijedlogu za funkcije u Izvršnom odboru nisu se našli svi koji su to očekivali i isti su demonstrativno napustili sjednicu, pa i članstvo u „Nazoru“. Žao mi je što je do toga došlo, ali svatko ima pravo reagirati na svoj način i ja želim poručiti da Dom ostaje otvoren za suradnju svima, pa i njima. Upravni odbor je na prvoj narednoj sjednici kooptirao dva nova člana čime je Upravni odbor ponovno u punom sastavu.

Miroljub: Koji su Vaši planovi u „Nazoru“ i što možemo očekivati u sljedećem razdoblju?

Matarić: Na novoj staroj dužnosti osjećam se počašćeno, ali i odgovorno jer nije mala stvar biti prvi među jednakima u Upravi 74-godišnje udruge Hrvata ovog područja. Smatram da ću opravdati dano mi povjerenje, a naročito da neću iznevjeriti svijetlu tradiciju rukovođenja Domom od strane mojih najbližih rodaka.

Sukladno Statutu Društva, predsjednik ima ulogu zastupanja i predstavljanja svih članova, prema trećim osobama, vlastima i organizacijama iz političkog kulturnog i svakog drugog miljea. Mora skrbiti o financijskom i materijalnom poslovanju Doma, kako bi sve bilo transparentno i u zakonskim okvirima. Predstoji nam značajan posao, a to je preregistracija Društva, sukladno novodonesenom Zakonu o udrugama.

Formiran je tim za izradu novog Statuta Društva i članovi će ga na Saboru, u prosincu usvojiti. **Koristim ovu prigodu zamoliti sve bivše, sadašnje i buduće članove da se odazovu pozivu za ponovni upis u članstvo jer to traži novi Zakon.** A i trenutak je da se sazna s kojim potencijalom ljudskim raspolaze Dom kako bi prema tim pokazateljima gradili nove planove rada.

Jedan od najvažnijih zadataka, što smatram i osnovnom zadaćom, je financijsko ozdravljenje naše udruge. „Bez para nema muzike“, ali nema ni gostovanja, ugošćenja gostiju, osnovnih uvjeta za normalan rad odjela, tiskanje „Miroljuba“ i održavanje ove ne male zgrade. Aplicirali smo, a i ubuduće ćemo još aktivnije sudjelovati na natječajima za

podjelu sredstava za rad amaterskih kulturnih udruga.

Veliku donaciju dobili smo od Generalnog konzulata naše matične države Hrvatske, čime smo dio dugovanja pokrili, ali još ne sve, pa moramo voditi brigu o svakom potrošenom dinaru, da ne bude potrošen nenamjenski, a u interesu svih članova. Zato ove sezone ne organiziramo odlazak na Jadran, ali ako nađemo sponzore ni to nije isključeno.

Mnogo dobrog očekujemo od novoformiranog Izvršnog odbora u kojem imamo spoj iskustva i mladosti i koji su orni za obavljanje poslova koji su pred nama. Uzdamo se da će naš trud prepoznati i drugi i da će nam u tome pomoći.

Miroljub: Što biste poručili članovima i simpatizerima Društva, kao i čitateljima „Miroljuba“?

Matarić: Moja poruka članovima i čitateljima „Miroljuba“ je ova: HKUD „Vladimir Nazor“ je dosta toga učinio na očuvanju i Vašeg identiteta, kulture, baštine i tradicijskih običaja, pa je došlo vrijeme da i Vi pridoneseite njegovu daljnjem radu.

Potomci će Vam na tome biti zahvalni.

Razgovor vodio:
Alojzije Firanj

Mata Matarić

ODRŽAN 73. SABOR HKUD-a "VLADIMIR NAZOR"

Izborni godišnji Sabor HKUD-a „Vladimir Nazor“ održan je 9. svibnja 2010. godine, u velikoj dvorani Društva, u nazočnosti stotinjak članova.

73. Sabor HKUD-a otvorio je predsjednik Društva Šima Raič pozdravivši nazočne članove i goste, posebice konzulicu savjetnicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Vesnu Njikoš-Pečkaj, člana Gradskog vijeća Grada Sombora i predsjednika somborske podružnice DSHV-a Matu Matarića, te

predsjednicu Udruge „Urbani Šokci“ Mariju Šeremešić. On je potom predložio radno predsjedništvo u sastavu Sigmund Žiga Fratrić, predsjednik, te članove Vesnu Čuvardić i Zvonka Lukača, a za zapisničara je predložio Pavla Matarića. Zatim su prisutni minutom šutnje odali priznanje svim preminulim članovima između dvaju sabora.

U ime radnog predsjedništva, predsjednik je zahvalio na izboru te predložio dnevni red na kojem se našao izbor za Kandidacijsku komisiju, Izvješće o radu Društva, izvješće blagajnika i Nadzornog odbora te izbor članova Upravnog odbora.

Prije izvješća o radu Društva, naš uvaženi urednik lista „Miroljub“ mr. Matija Đanić informirao nas je da je list (tromjesečnik) redovito izlazio i informirao članstvo o najbitnijim aktivnostima, zbivanjima i manifestacijama u kojima smo sudjelovali i koje su za nas značajne. Za izlaženje ovog broja zahvalio je Mati Matariću koji je pomogao oko nabave sredstava za njegovo tiskanje. Na kraju je mr. Matija Đanić rekao: „Ja sam najstariji član Društva i s ovim brojem prestajem biti urednik 'Miroljuba', hvala svima na suradnji“. Ovu odluku on je najavio ranije kako bi Uprava Društva imala vremena razmišljati o novom uredniku.

Iz izvješća koje je podnio tajnik Društva Emil

Antunić, mogli smo vidjeti da je naša folklorna sekcija sudjelovala na općinskoj smotri folkloru 2009. godine i da se plasirala na zonsku smotru. Također je i 2010. godine sudjelovala na općinskoj smotri i ponovno se plasirala na zonsku smotru u Apatinu. Naši folklorasi gostovali su u Sesvetskom Kraljevcu pokraj Zagreba, sudjelovali na „Grožđe balu“ u Baranji, proslavi godišnjice Društva, Dužionici, na „Prelu“ itd.

Naši recitatori su sa Pokrajinske smotre recitatora u Subotici donijeli diplome, sudjelovali su na humanitarnom koncertu „Hosana“ u crkvi Sv. Križa u Stanišiću povodom godišnjice „Nazora“, te su svojim nastupima uljepšavali naše priredbe.

Dramska sekcija je u ovom razdoblju imala zapažene uspjehe i značajne nastupe koji su bili dobro posjećeni. Gostovali su u Rešetarima, sudjelovali na općinskoj smotri dramskog stvaralaštva s predstavom „Oporuka“, koja je prošla na zonsku smotru u Crvenki, gdje je Klara Oberman nagrađena za glumačko ostvarenje. Na Festivalu amaterskog teatra u Ljutovu koje je natjecateljskog karaktera, nagrađeni su glumci iz predstave „Oporuka“: Klara Oberman, Agneza Šeremešić i Ivica Pekanović.

Literarna sekcija gostovala je u Plavni, a imala je i samostalni nastup u Društvu. Članovi sekcije nastupaju u našim programima recitirajući svoje stihove.

Lea Jevtić je kod nas imala zapažene nastupe sa svojom omladinskom dramskom skupinom, ona piše tekstove, režira i glumi uz pomoć svoje mentorice Marije Šeremešić. Ostvarila je lijepo uspjehe.

Održana je i likovna kolonija „Kolorit“ na Višinkinom salašu u Gradini.

Naša članica Jolika Raič i ove je godine išla na seminar pod nazivom „Izrada narodnog ruha“ na otoku Braču. Sekcija u Društvu djeluje već osam godina, i dosta je pomogla oko pravljenja i održavanja nošnji.

Obnovljena je i tamburaška sekcija koja stoji na raspolaganju folkloru.

Tijela Društva obavljala su svoje zadatke između dvaju sabora, u skladu sa Statutom. Najaktivniji je bio Izvršni odbor.

Ostvarili smo dobru suradnju s matičnom državom Republikom Hrvatskom preko Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu i Generalnog konzulata R. Hrvatske u Subotici, s Hrvatskom maticom iseljenika u Zagrebu. Ostvarili smo uspješnu suradnju s Gradom Somborom i njegovim gradonačelnikom Nemanjom Delićem, administracijom Skupštine Pokrajine

Vojvodine. Imamo veoma dobru suradnju s ostalim hrvatskim institucijama i organizacijama te s hrvatskim udrugama u Vojvodini.

Izvjješće o blagajničkom poslovanju za 2009. godinu podnio je Pero Krajninger. Ukupni prihodi iznosili su 1.306.136 din., a ukupni rashodi 1.435.679 din. Višak rashoda nad prihodima iznosio je 129.544 din., manjak se pojavio jer su kasnile neke uplate, što je do sabora namireno.

Nadzorni odbor utvrdio je da je poslovanje bilo domaćinsko i da su knjige u redu. Izvjješće je podnijela Stana Matarić.

Na prijedlog Kandidacijske komisije u sastavu: Aca Sabo, Klara Šolaja Karas i Šima Beretić za članove Upravnog odbora izabrani su: Agneza Šeremešić, Karlo Maunić i Dalibor Beretić. Disciplinsku komisiju čine: Emil Antunić, Vesna Čuvardić i Ana Knežević.

Članovi Nadzornog odbora su Stana Matarić i Zdenko Bakić.

U diskusiji je sudjelovalo više članova Društva. Predsjedavajući Fratrić rekao je kako je član Društva 64 godine, kojemu je darovao svoju mladost, a djetinjstvo mu je ispunilo sadržajima. On je naglasio: „Da nisam bio član Društva, mladost bi mi bila drugačija. Zapamtit ću Matine riči: 'Žiga, vi ne odlazite iz Društva, vi odlazite u legendu'. Hvala vam što sam bio s vama.“

Novi predsjednik Društva Mato Matarić prisutnima je najavio još jedan sabor ove godine zbog preregistracije Društva, kako nalažu novi propisi. Osvrćući se na izvještaje, rekao je da je to ono što se moglo ostvariti u ova izuzetno teška vremena, ali da se treba boriti za bolje rezultate. Financijska situacija je loša, ali s mladošću ovdje prisutnom prevladat ćemo probleme i osigurati bolje uvjete za rad Društva. Predsjednik Matarić rekao je da se kao nova nacionalna manjina moramo izboriti za to da konzumiramo prava koja nam propisi dopuštaju, što nam je na neki način naložio i predsjednik Srbije Boris Tadić. Zatražio je i pomoć od Generalnog konzulata uputivši molbu konzulici Vesni Njikoš Pečkaj. Zahvalivši starom Upravnom odboru na radu, Matarić je rekao kako nova uprava treba poboljšati stanje u Društvu, ali da nije vrijeme za radikalne promjene. Pozvao je sve prisutne i članove da se uključe u rad, da sudjeluju u manifestacijama te da plate članarinu. Opći je dojam u gradu da se hrvatsko društvo dobro snašlo u ovom teškom vremenu, rekao je na kraju.

Konzulica Vesna Njikoš Pečkaj rekla je da je Hrvatski dom u Somboru na listi prioriteta Generalnog konzulata. Nemamo pravo uništiti ono što su naši stari pravili i sačuvali, te je pozvala mlade da se uključe u rad Društva.

Stipan Pekanović pohvalio je nastup na smotri u Riđici i konstatirao da jedna promjena može donijeti preokret u radu, pohvalio je i Šimu Beretića i njegov rad. Mlade je pozvao da se vrate i da rade skupa sa starijima. On je rekao da je vodilja Društva pano iz 1936. godine koji nam govori i to da smo ostali na pravom putu.

Marija Šeremešić pohvalila je rad dramske sekcije, rekavši da je Društvo otvoreno za sve bez obzira na nacionalnost. Ona je rekla da mladi žele nešto novo, pola tradicija pola novo. Članovi dramske sekcije pridonijeli su svojim nastupima afirmaciji Društva, posebno u Republici Hrvatskoj.

Završni govor dao je donedavni predsjednik Društva Šima Raič. Osvrnuo se na rad Društva kroz osam godina, koliko je on bio predsjednik. U Društvu su za to vrijeme urađena značajna ulaganja u krov na velikoj dvorani, uličnoj fasadi i oluke, veliku kapiju, urede, toalete i dr. Rekao je da je puno rađeno na kulturnom planu, gostovali su u Republici Hrvatskoj,

Društvo je putovalo na more, u Zagreb, u Slavoniju, zatim u Republiku Mađarsku itd. Također su bili i dobri domaćini svojim gostima tijekom uzvratnih posjeta. Bilo je to, bez obzira na krizu i poteškoće, lijepo vrijeme puno dinamike i događaja. Šima Raič je na kraju zahvalio svima s kojima je radio proteklih osam godina.

Alojzije Firanj

PRVI PUT U POVIJESTI OVOG NARODA

PREDSJEDNICI DVIJU SUSJEDNIH ZEMALJA U NAŠOJ SREDINI

• Monoštor ugostio predsjednike Srbije i Hrvatske **Borisa Tadića** i **Ivu Josipovića**

Zajednička poruka dvaju predsjednika Hrvatima u Srbiji: koristite svoja zakonom zajamčena prava i institucije.

Boris Tadić: Čuvanje i očuvanje vlastitog nacionalnog identiteta ostvaruje se, prije svega, čuvanjem materinjeg jezika.

Ivo Josipović: Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate izvan Hrvatske. Prava ljudi i dobar suživot dostojanstven čovjeka danas je osnovni i najviši interes svih građana.

Bački Monoštor, to podunavsko naselje na području Grada Sombora, u kome većinu žitelja čine Hrvati, 16. je travnja 2010. godine privukao pozornost medija i brojnog građanstva dviju susjednih država – jedne s lijeve, a druge s desne strane Dunava. Upravo toga dana u ovom su se mjestu sastala dva predsjednika ovih država – predsjednik Srbije Boris Tadić i predsjednik Hrvatske Ivo Josipović.

Monoštor je, za ovu prigodu, bio posebno lijepo i prikladno uređen, a u centru naselja, ispred crkve, Doma kulture i škole, okupilo se mnogo svijeta, kako mještana i njihovih gostiju, tako i brojni zvaničnici pristigli iz bližih i daljih mjesta. Svi su oni očekivali drage im goste. Mnogi mještani, posebno članovi KUDH „Bodrog“ bili su odjeveni u svoje lijepe tradicionalne narodne nošnje, a podrazumijeva se da ni tamburaši nisu izostali.

Po svom dolasku, dva su predsjednika sa svojim suputnicima srdačno pozdravljena od strane nazočnih dužnosnika i prisutnog građanstva, a potom su pošla u prostore lijepe, novoizgrađene osnovne škole.

Predsjednici su se najprije obratili predstavnicima informativnih sredstava – brojnim novinarskim i TV ekipama, potom su ih predstavnici hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini upoznali s aktualnim problemima Hrvata u Srbiji, te je na koncu, slijedio i njihov susret s nazočnim predstavnicima Hrvata u sportskoj dvorani

tamošnje škole.

Boris Tadić, predsjednik Srbije, u svom je obraćanju nazočnom pučanstvu Hrvatima ovih prostora posebno naglasio da svoju djecu školuju na materinjem jeziku, te da se svi upišu u posebni popis birača koji im osigurava izravno sudjelovanje u izborima za predstavnike u nacionalnim vijećima, kao i da koriste sva prava koja su im zajamčena zakonom, kako bi sačuvali svoj nacionalni identitet. On je također dodao da su ovakvi susreti „posvećeni poboljšanju odnosa ne samo između Srbije i Hrvatske, već i između srpskog i hrvatskog naroda“. Ovim je sastankom napravljen suštinski iskorak u odnosima između Hrvatske i Srbije, koji pridonosi povjerenju i sigurnosti Srba u Hrvatskoj i Hrvatima u Srbiji.

Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović istaknuo je da Hrvatska s velikom pozornošću gleda na Hrvate izvan Hrvatske, a nazočnost predsjednika Tadića na ovom susretu znači da Republika Srbija želi dati maksimum pomoći kako bi manjine koristile sva prava koja su im zakonom dana, jer je „sada došlo novo vrijeme, sada nema više interesa, najviši interes su ljudi – a to je dobar suživot dostojan čovjeka“.

Na sastanku u Bačkom Monoštoru dva su predsjednika otvorila novu stranicu u odnosima dviju država. No, na položaju Hrvata u Srbiji i položaju Srba u Hrvatskoj trebat će još dosta raditi, kako je to i kazano.

Uz dva predsjednika susretu su nazočili: veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu Željko Kuprešak, ministar savjetnik Filip Damjanović, generalna konzulica RH u Subotici Ljerka Alajbeg, ministar za ljudska i manjinska prava Republike Srbije

Svetozar Čiplić, pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić i predstavnik za manjine Janko Veselinović.

Mr. Matija Đanić

IZABRANO NOVO HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

Pripadnici 18 nacionalnih zajednica u Republici Srbiji u nedjelju, 6. lipnja 2010. godine izabrali su nove sazive vijeća nacionalnih manjina neposrednim i posrednim putem. Velika većina nacionalnih zajednica svoje je vijećnike izabrala neposrednim izborima glasovanjem birača, prema biračkom popisu na izbornim mjestima. Posrednim, putem elektora, svoje vijećnike birale su nacionalne zajednice Hrvata, Slovenaca i Makedonaca na elektorskim skupštinama.

Elektorska Skupština hrvatske nacionalne zajednice održana je u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Na Skupštini su od 137 elektora, koji su prikupili 100 ovjerenih potpisa i čije su prijave bile prihvaćene, bila prisutna 134 elektora. Ukupno je glasovalo 133 elektora za dvije izborne liste. Lista Hrvatska lista DSHV i hrvatske udruge, nositelj liste dr. Slaven Bačić, osvojila je 82 glasa i osigurala većinu u nacionalnom vijeću s 18 svojih predstavnika. Izborna lista Hrvatska lista za europsku Srbiju, nositelj liste Petar Balazević, dobila je 51 glas, odnosno 11 članova u nacionalnom vijeću.

Vijećnici s Hrvatske liste DSHV i hrvatskih udruga su: dr. Slaven Bačić, Mata Matarić, Josipa Vojnić Tunić, Zlatko Načev, Andrija Adin, Verica Kujundžić, Petar Kuntić, Martin Bačić, Snežana Periškić, Josipa Ivanković, Mato Groznica, Vesna Petreš, Željko Pakledinac, Darko Sarić Lukendić, Katarina Petrović, Antun Borovac, Mirko Ostrogonac i

Marijana Čović.

Vijećnici s Hrvatske liste za europsku Srbiju su: Petar Balazević, Andrija Kopilović, Ines Volarić, Grgo Tikvicki, Stanko Krstin, Olga Perušić, Karlo Logo, Đorđe Čović, Tamara Lerić, Slaven Dulić i Zvonko Tadijan.

Konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održana je 26. lipnja u Plavoj dvorani Gradske kuće u Subotici. Prema dnevnom redu potom su izabrani novi dužnosnici koji su u velikoj većini s izborne liste DSHV i hrvatskih udruga. Za predsjednika je izabran dr. Slaven Bačić i četiri dopredsjednika: za Suboticu dr. Andrija Kopilović, za Sombor Mata Matarić, za Srijem Zlatko Načev, a za Podunavlje Andrija Adin. Za predsjednika Izvršnog odbora izabran je Darko Sarić Lukendić, a za članove Dujo Runje za informiranje, Pero Horvacki za

obrazovanje i Andrej Španović za kulturu.

Za novog tajnika HNV izabran je Željko Pakledinac.

Zoran Čota

DONOŠENJE NOVOG STATUTA I PREREGISTRACIJA HKUD „VLADIMIR NAZOR“ SOMBOR

Stupanjem na snagu novog Zakona o udrugama („Službeni glasnik RS“, broj 51/09) s početkom primjene 22. listopada 2009. godine, rok za usklađivanje novog Statuta i preregistraciju je 18 mjeseci od početka primjene i istječe 22. travnja 2011. godine.

Novim Zakonom izvršene su značajne promjene u pogledu regulative koja se odnosi na osnivanje i pravni položaj udruge, upis i brisanje iz registra, članstvo i tijela udruge, statusne promjene i prestanak rada, kao i druga pitanja značajna za rad udruge. Te promjene uvjetuju i neophodnost da se Statut i drugi opći akti HKUD „Vladimir Nazor“ koje je registrirano po važećim zakonima usklade s novim Zakonom i da u propisanom roku Agenciji za privredne registre podnese prijavu za upis usklađivanja u registar. Uvjet za nesmetani rad i daljnje djelovanje Društva upravo je preregistracija, kako bi Društvo i dalje imalo status pravne osobe. Zato je pravodobno usuglašavanje Statuta i podnošenje prijave nadležnom tijelu od velikog značaja za nastavak rada. Po izvršenom usklađivanju potrebno je sazvati Izvanredni Sabor i donijeti novi Statut HKUD „Vladimir Nazor“.

Zoran Čota

DAN NJEMAČKE KULTURE U SOMBORU

Humanitarno udruženje Nijemaca „Gerhard“ iz Sombora, priredilo je u srijedu, 26. svibnja, treći po redu Dan njemačke kulture u Somboru.

Svečano otvorenje održano je u Velikoj dvorani Skupštine Grada Sombora u nazočnosti mnogobrojnih gostiju, među kojima su bili i počasni gosti, austrijski veleposlanik u Beogradu dr. Clemens Koja, zamjenik austrijskog veleposlanika Wolfgang Wagner te zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu Radoslav Petković.

Nakon toga je na spomen svih nevino stradalih žrtava kod spomenika u VKG položen vijenac.

U zgradi Udruženja otvorena je izložba radova umjetnika njemačkog podrijetla. Svoje slike i originalne švapske goblene izložilo je 13 umjetnika podunavsko-njemačkog podrijetla. Uz izložbu je priređena i degustacija specijaliteta bogate švapske kuhinje.

U 18 sati u Narodnom pozorištu Sombor, profesionalni ansambl Njemačkog nacionalnog kazališta iz Temišvara (Rumunjska), nastupio je s predstavom „Mračna komedija“.

Janoš Raduka

LJEPOTE HRVATSKOG PODMORJA

U organizaciji HKUD-a „Vladimir Nazor“ i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, u subotu, 19. lipnja priredeno je predavanje s projekcijom filma „Hrvatsko podmorje“.

Projekt „Hrvatsko podmorje“ posvećen je istraživanju, edukaciji, očuvanju i prezentaciji ljepote hrvatskog primorja. O tim ljepotama ovom je prigodom osobno svjedočio autor filma Miro Andrić.

Od triju prikazanih filmova, dva su posebno vrijedna i interesantna za naše gledateljstvo. Jedan od njih prikazuje prirodu srednjodalmatinskog otoka Šolte i podmorja ovog otoka, a drugi priobalni prostor i područje južne Dalmacije. Obuhvaćeni obalni dijelovi kopna i otoka, kao i njihovi podmorški dijelovi, u oba filma građeni su od krednih krečnjaka u kojima je more uklesalo mnoge veće ili manje špilje pogodne za život raznovrsnih morskih organizama. Uz to, obale su, ponegdje, blage te sačinjene od šljunka i pijeska.

Bistrina i boja morske vode u kojoj žive i za koju su vezane različite životinjske i biljne vrste, njihov suživot i borba za opstanak tako su vjerno prikazani da je to do maksimuma privuklo pozornost gledateljstva. Sagledavajući u cijelosti život podmorja i ostatke tog života može se zaključiti i o ulozi čovjeka u tom procesu. No, u morskim prostorima ima i tragova ljudske civilizacije, a njihovi ostaci u morskim dubinama ogledaju se, uz ostalo, i u potonulim plovilima manjim čamcima i jedrenjacima, većim ribarskim ili putničkim brodicama, pa sve do super modernih ratnih brodova određenog vremena, većinom

vezanih za sukobe protivničkih snaga tijekom dvadesetog stoljeća.

Na morskome se dnu često nalaze i velike gomile amfora, tih ispupčenih glinenih krčaga s uzanim grličima i s po dvjema drškama, u kojima su stari Grci i Rimljani čuvali i transportirali vino, a koje su, uslijed brodoloma, dospjele na morsko dno. Te su posude sada već skoro u cijelosti obmotane vapnom koje se stoljećima na njih taložilo. Mnogo ovih posuda sada je smješteno u muzejima diljem zemlje.

Snimanje prvog filma obavljeno je u vodama srednjodalmatinskog otoka Šolte i na otočićima oko njega. Taj brdoviti otok, kao i njegovi podmorški dijelovi, građen je od krednih vapnenaca, a obale su mu strme i kamenite s više lijepih i privlačnih uvala. Žive vode na otoku nema, a borova šuma, kao prirodna vegetacija, u manjoj je mjeri očuvana. Od zemljoradničkih kultura posebno vrijedi navesti vinovu lozu, maslinu, rogač. Starija naselja, zbog sigurnosnih razloga i blizine obradivih površina, pretežno su vezana za unutrašnjost otoka (Grolote, te Gornje, Srednje i Donje Selo), dok su na obalama novija naselja (Maslinica, Rogač, Stomorska i dr.), danas u velikoj mjeri orijentirana ka turizmu. Na Šolti i na otočićima oko nje u pretpovijesno i u antičko doba bilo je više naselja, kako se to iz očuvanih ostataka da zaključiti. Tu su i ostaci starokršćanske arhitekture, kao što su ruševine bazilike iz šesnaestog-sedamnaestog stoljeća i sl.

Drugim filmom prikazan je priobalni prostor i podmorje južne Dalmacije Dubrovnika, Cavtata, Molunata, pa sve do Vitaljine na Prevlaci.

Treći prikazani film snimljen je na malom dalmatinskom otoku Biševu, udaljenom oko 5 km od Visa. Ovaj usamljeni i brdoviti otok s manje od 6 četvornih kilometara površine poznat je po nadaleko čuvenoj Modroju špilji u koju, ispod morske razine, prodiru sunčevi zraci do stjenovitog dna, odakle se odbijaju te cijelu špilju obasjavaju modrinom. Ljepote ove špilje su izuzetne i posjetitelji u nju

ulaze manjim brodicama kroz umjetni otvor, načinjen još davne 1884. godine. Za razliku od prethodna dva filma, ovog puta cilj je bio prikazivanje ljepote umjetničkog stvaralaštva ljudskih pokreta u morskim prostorima.

Ljepota boja i bistrina morske vode, raskoš, složnost i povezanost različitog organskog svijeta i dane prirode, te njihova uzajamna ovisnost i povezanost, kao i nazočnost tvorevina ljudske civilizacije, praćeno je i prigodnim te pristupačnim komentarima.

Mr. Matija Đanić

HRVATSKA PJSMA I POEZIJA U HRVATSKOM DOMU

Na poziv HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora, 22. svibnja 2010. godine u goste nam je došlo Književno likovno društvo „Rešetari“ iz Rešetara kraj Nove Gradiške (Republika Hrvatska). Oko 35 članova uprave, pjesničke i literarne sekcije, stiglo je u Dom, i nakon kraćeg odmora i okrjepljenja, krenulo u obilazak grada.

Prolaškom kroz glavnu ulicu, razgledanje Karmelske crkve i na Trgu Presvetog Trojstva, profesor Matija Đanić dao je mnoštvo podataka o Somboru, a u županiji je profesor Mile Vojnović detaljno objasnio najveću sliku na ovim prostorima (7 x 4 m) Senčanske bitke.

Na ovoj kratkoj šetnji, pjevačka skupina „Slavča“, koja broji devet članova, nosila je građansku nošnju s kišobranima, koja je dodatno privlačila pažnju građana Sombora.

Po povratku u dom počele su pripreme za program, koji je ubrzo i počeo u 20 sati.

Predsjednik Društva, Ivan De Villa; otvorio je sastanak i predstavio prisutnima ovo Društvo, njihov sastav, rad, planove i želje, a Zlata Dasović govorila je o drugoj knjizi dječje poezije iz edicije koja je počela izlaziti prošle godine. Ona i njezin unuk pročitali su nekoliko takvih radova.

Lujo Medvidović, član Društva hrvatskih književnika, predstavio je 13. zbornik hrvatskih pjesnika u dijaspori „Slovom snom“, rekavši kako u knjizi ima preko 13 autora iz više od 20 zemalja Europe, Sjeverne Južne Amerike, Afrike, Australije i Novog Zelanda.

Pjesnička skupina „Slavča“ otpjevala je desetak lijepih pjesama, svoje stihove čitali su Marija Lovrić iz Novog Sada, Evica Kraljić iz Nove Gradiške, Lujo Medvidović i Vlado Đurđević iz Osijeka, Antun Kovač iz Sombora i drugi.

Druženje je nastavljeno uz repertoar pjesničkih skupina iz Rešetara i „Vladimira Nazora“.

Antun Kovač

LIRA NAIVA 2010. GODINE

U organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost, Hrvatske čitaonice te HBKUD „Lemeš“ iz Svetozara Miletića, u Svetozaru Miletiću održana je, osma po redu, Lira naiva 2010. godine.

Od 10.30 do 11.00 sati bilo je okupljanje sudionika u maloj dvorani Doma kulture, zatim upoznavanje, pozdravljanje, okrjepljenje i odlazak u crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije gdje je u 11 sati misno slavlje predvodio mons. Andrija Kopilović.

Nakon svete mise Lucija Knezi gostima je govorila o povijesti mjesta, o izgradnji crkve, o lemeškom plemstvu, a osobito zanimljiv podatak je, kako je rekla Lucija, da Lemeš ima najveći broj plemića po četvornom metru u Europi.

Poslije ovoga razgovora u crkvi skupina je otišla razgledati Kalvariju i kapelu Gospe od Milosrđa na brijegu poviše crkve, o čijoj je gradnji Lucija iznijela niz izuzetno zanimljivih podataka.

U popodnevnom satima počela je priprema za književnu večer, gdje su prisutne pjesnike pozdravile konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Vesna Njikoš Pečakaj, predsjednica udruge „Lemeš“ Marija Bagi, menadžerica kulturnih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Katarina Čeliković, predsjednica subotičke Hrvatske čitaonice Bernadica Ivanković i mons. Andrija Kopilović, koji je, podijelivši knjige, prisutnim pjesnicima, između ostalog, rekao:

„Izražavam vam veliko zadovoljstvo što smo u zajedništvu već osmu godinu. Koliko vidim, vi ste obični, skromni ljudi, ali je vaša veličina u vašim dušama, u vašim riječima. U vama sam jednostavno prepoznao ljude koji slušaju sebe iznutra, a to je nadahnuće. Misao koja se rađa u srcu vašeg nadahnuća, izražava ono što drugi ne primijete, ili, jednostavno ne znaju izreći. Zato je vaše pjevanje najveća služba svojem narodu, jer napisano ostaje. U apsolutnom rasulu nacionalnih manjina, pa tako i hrvatske, izazvanom zakonima asimilacije kojima se ne može oduprijeti nikakva sila, nikakva organizacija, pa ni Crkva, može se oduprijeti samo duh. U duhu osjećamo što smo, osjećamo tko smo. Vama hvala što zapisujete što ste i tko ste, ne hrvatujući u smislu samoga pridjeva, nego u smislu pripadnosti identitetu, bilo da je to u govornom ili standardnom jeziku. Tako će ova knjiga ostati trajni odgovor na sve zamke asimilacije, ostatak će znakom vremena u kojem smo živjeli.“

U 17.00 sati počeo je program u kojemu su prisutni pjesnici pročitali po jednu svoju pjesmu i darovali publici po jednu knjigu.

Od ukupno 60 zastupljenih pjesnika u ovoj knjizi, svoje stihove govorilo je njih 33 prisutnih.

HBKUD „Lemeš“ zaslužno je za ovako dobru organizaciju susreta i svi smo im na tome zahvalni.

Novi susret, iduće godine, ako da Bog, treba se održati u Novom Sadu.

Antun Kovač

ZBORNIK „URBANI ŠOKCI 4 - ZEMLJA, ŠUMA, ŠOKCI I BUNJEVCI“ PREDSTAVLJEN NA FESTIVALU Znanosti u OSIJEKU

U Osijeku je u ponedjeljak, 19. travnja, započeo Festival znanosti. Trajao je cijeli tjedan, a održavao se i u još nekoliko hrvatskih gradova.

Tema Festivala bila je „Zemlja“, a predstavile su se i „Šokačka grana“ iz Osijeka i Udruga građana „Urbani Šokci“ iz Sombora.

Predsjednica „Šokačke grane“, Vera Erl pozdravila je goste i upoznala ih sa rezultatima rada Udruge sljedećim riječima: „...danas na Festivalu znanosti, okupljeni u Rektoratu Sveučilišta Josipa Juraja Strossmayera u Osijeku predstavljamo ovaj Zbornik čija je tema također zemlja, šuma, Šokci i Bunjevci, za koje je zemlja blagostanje, sigurnost, kapital, bogatstvo, materijalno i duhovno, zemlja je zlato, zemlja su dukati, a ima li išta ljepše od dukata, zemlja i Šokaca?“

Zbornik s okruglog stola „Urbani Šokci 4“ iz travnja prošle godine predstavili su književnik iz Subotice Milovan Miković,

predsjednica UG „Urbani Šokci“ iz Sombora Marija Šeremešić, dekanica na Umjetničkoj akademiji u Osijeku dr. Jelena Sablić-Tomić i urednik Zbornika dr. Goran Rem.

Marija Šeremešić

PUČKI PISCI NA SIJELU

Vukovarskoslavonjska županija, zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti, organizirala je 29. sijelo pučkih pisaca Slavonije, Baranje i Srijema, 29. svibnja 2010. godine u Đeletovcima.

U 17.30 sati bilo je okupljanje pučkih pisaca ispred škole „Ivan Kozarac“ Nijemci Đeletovci i upoznavanje s programom, kao i primanje Zbornika radova, zahvalnice i skromnog, ali vrlo vrijednog dara.

Poslije domjenka, u 20 sati, u velikom šatoru započeo je program, koji su otvorila djeca KUD-a „Grančica“ iz Đeletovaca, sa šokačkim igrama.

U zborniku je zastupljeno 69 pučkih pjesnika, među kojima je bilo i četvero s naših prostora: Marica Mikrut, Antun Kovač, Marija Šeremešić i Josip Dumendžić, a na susretu je bio 41 pjesnik.

Ovo je bio, nakon Rešetara, još jedan nastup članova literarne sekcije HBKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora u Republici Hrvatskoj, ovaj put u, nama bližem, Srijemu.

Urednica i duhovni voditelj ovog zbornika i programa je prof. Jelica Markovinović Piperković, a izdavač zbornika je KUD „Grančica“ iz Đeletovaca.

Sudionici programa su se redom predstavljali, rekli odakle dolaze, pročitali po jednu svoju pjesmu, a dva puta su u programu nastupile tamburaške skupine „Đeram“ i domaći „Donatori“, uz čije se sviranje nastavilo druženje poslije završetka programa.

Jako dobar zbornik, vrlo prijatna urednica zbornika i doista dobra organizacija, ostatak će nam u ugodnom sjećanju te ćemo i sljedeće godine, ako Bog da, sudjelovati na 30. jubilarnom sijelu.

Antun Kovač

ZONSKA SMOTRA

Zonska smotra folklor - Apatin, 7. svibnja 2010.

Poslije općinske smotre, održane u Čonoplji na kojoj smo se plasirali dalje, uslijedila je zonska smotra u Apatinu. HKUD „Vladimir Nazor“ nastupao je s bunjevačkim običajem „Prelo“. Postavku „Prela“ uradio je Šima Beretić. Običaj „Prelo“ motiviran je tradicionalnim „Velikim bunjevačko-šokačkim prelom“ na koje smo svi tako ponosni. Sudionici u običaju bili su omladinski i veteranski sastav folklorne sekcije Društva. Svesrdnu pomoć pružili su članovi pjevačke i dramske sekcije. Sve to su izvršno pratili članovi orkestra našeg Društva koji su se okupili kako bi uveličali običaj „Prela“. Predivan je bio prizor i osjećaj kada su na pozornicu izašla 42 člana našeg Društva.

Uz male zamjerke, kritike su bile dobre pa se nadamo prolasku na pokrajinsku smotru u Vrbas čime bismo ponovili prošlogodišnji veliki uspjeh.

48. Međunarodna smotra folklor „Bajmok 2010.“

48. Međunarodna smotra folklor u Bajmoku održana je 26. lipnja 2010. Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“ je do prije nekoliko godina bilo redoviti sudionik smotre, a 2010. godine dobilo je poziv koji je, po pljesku, nadam se i opravdalo. Uz ansamble iz Bajmoka i okolice, sudionici su bili iz R. Madarske, R. Hrvatske i R. Srpske.

Naše Društvo nastupilo je s igrama iz Posavine u izvođenju omladinskog sastava folklorne sekcije. U izuzetnoj originalnoj nošnji i uz pratnju našeg orkestra (koji bih posebno pohvalio) omladinci su vrlo dobro izveli koreografiju. U programu je sudjelovalo 20 članova Društva. Jedina smetnja na ovoj smotri bila je dosadna kiša koja je spriječila još ljepši ugođaj ove smotre.

Druženje se završilo večerom i igrankom do poslije pola noći.

Priredio: Šima Beretić

33. MEĐUNARODNI FESTIVAL TAMBURAŠKE GLAZBE OSIJEK

SVEČANI KONCERT U SOMBORU

U velikoj dvorani Gradske kuće u Somboru, u petak, 21. svibnja, s početkom u 20 sati, održan je svečani koncert 33. međunarodnog festivala tamburaške glazbe Grada Osijeka.

Na koncertu su nastupila četiri orkestra, a program se sastojao iz dva dijela. Prvi dio bio je revijalnog karaktera, u kojem je nastupio tamburaški orkestar Muzičke škole „Petar Konjović“ iz Sombora pod ravnanjem Đure Parčetića. U natjecateljskom dijelu nastupio je KUD „Gaj“ iz Zagreba pod ravnanjem Krešimira Račića, a vokalni solist bio je Amir Novak. Nakon njih nastupili su tamburaši KUD-a „Oton Župančić“ Artiče (Slovenija), pod ravnanjem Dragutina Križanića, a solistica je bila Elizabeta Križanić. Treći su nastupili tamburaši „Krstec Odaka“ iz Drniša. Ravnateljica je bila Milka Tomić, a solistica Vera Sloboda. Svi orkestri su na kraju nastupa primili diplome za sudjelovanje na festivalu, koje je uručio predsjednik festivala Julije Njikoš, a domaćini večeri udruge „Urbani Šokci“ uručili su prigodne darove.

Voditeljica programa bila je poznata glumica Vlasta Ramljak.

Gospodin Njikoš se osvrnuo na početke kada su glazbenici tambure iz cijele tadašnje Jugoslavije u Novom Sadu zaključili da bi trebalo osnovati festival tamburaške glazbe. U Osijeku je to učinjeno 1963. godine i festival traje do danas. Festival je imao i do 30 orkestara, a nastupali su u Madarskoj, Austriji, Vojvodini i drugdje. Pajo Kolarić bio je čovjek koji je proslavio tamburu i učinio je dvorskim instrumentom, rekao je gospodin Njikoš.

Bilo je zaista divno slušati što sve znaju ovi majstori tambure i što se sve može izvesti na ovom drvenom instrumentu koji je tako omiljen u našem narodu. Rastali smo se s jednim stihom pjesme o Somboru „a kad dođe maj, naš je Sombor raj, ko kroz njega jednom prođe, taj će opet da nam dođe“.

U ime organizatora, sudionike i prisutne posjetitelje pozdravila je i pozvala na ponovni dolazak u Sombor predsjednica Udruge „Urbani Šokci“ Marija Šeremešić.

Alojzije Firanj

I. MEĐUNARODNA SMOTRA AMATERSKIH DRAMSKIH DRUŠTAVA U SOMBORU

I. međunarodna smotra amaterskih društava počela je 19. lipnja 2010. godine u prostorijama HKUD „Vladimir Nazor“ u Somboru. Poslije uvodnih riječi, član i dopredsjednik HKUD „V. Nazor“, glumac Zvonimir Lukač svečano je otvorio smotru. Čast da prvi nastupe na smotri pripala je glumačkom ansamblu Društva Hrvatske čitaonice Hercegovac „Pučka scena“ iz Hercegovca u Republici Hrvatskoj. Oni su izveli predstavu „Iščašena ideja“ autora Vjekoslava Dominija, u režiji Ivana Bratkovića.

Smotra je nastavljena 25. i 26. lipnja, izvedbom triju predstava. Glumačka družina KPZH „Šokadija“ iz Sonte nastupila je 25. lipnja od 18 sati, s komedijom „Knez nije zno plivat“, u režiji Ivana Andrašića, a od 20 sati nastupio je glumački ansambl HKBUD „Lemeš“ iz Svetozara Miletića s predstavom „Stipanova princeza“.

Sljedećeg dana od 18 sati nastupili su članovi mlade dramske sekcije domaćina – HKUD „Vladimir Nazor“, s komadom „Bubašvaba“ koju je režirala Lea Jevtić. Toga je dana glumac i redatelj Narodnog pozorišta iz Sombora Mihajlo Nestorović, u svojstvu žirija, proglasio najbolje sudionike i najbolju predstavu na Smotri amaterskih dramskih društava.

Za najbolju predstavu proglašena je „Stipanova princeza“ u izvedbi članova dramske sekcije HKBUD „Lemeš“ iz Svetozara Miletića, za najbolju glavnu žensku ulogu proglašena je Lea Jevtić iz HKUD „V. Nazor“ iz Sombora, a za najbolju mušku ulogu proglašen je Kristijan Kovač. Time se i završila I. međunarodna smotra amaterskih dramskih društava u Somboru.

U sljedećem broju „Miroljuba“ pročitajte više o sudionicima i odigranim predstavama.

Ovim putem zahvaljujemo Pokrajinskom tajništvu za upravu, propise i nacionalne manjine za odobrena sredstva s kojima je održana I. međunarodna smotra amaterskih dramskih društava.

Zvonimir Lukač

Dani tolise 2010. godine

U organizaciji zaklade „Terra Tolis“ iz Tolise (BiH), od 2. do 6. lipnja 2010. godine održani su tradicionalni „Dani Tolise“ u Tolisi.

Ove je godine proslavljena 200. obljetnica rođenja fra Martina Nedića (1. 04. 1810. 26. 05. 1895.), graditelja najveće katoličke crkve u Bosni i Hercegovini crkve Uznesenja Marijina u Tolisi.

Tom je prigodom profesor Mato Nedić predstavio svoju knjigu „Pater Martinus“, romansiranu biografiju Martina Nedića.

Povodom toga događaja, posljednjeg dana manifestacije organiziran je bogati kulturno-umjetnički program u kojemu je nastupilo 12 društava iz triju država: Bosne i Hercegovine, Hrvatske i iz Srbije (HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora).

Društva su se okupila u Osnovnoj školi „Fra Ilija Starčević“, te su u popodnevnim satima u povorci krenuli do crkve Uznesenja Marijina, gdje je, na bini ispred crkve, svetu misu služilo dvadesetak svećenika franjevaca, a na kojoj je bilo više od tisuću vjernika.

Nakon svete mise, gotovo svi prisutni ostali su gledati i slušati kulturno-umjetnički program, koji je počeo u 18 sati i trajao više od dva sata, a da nikome nije bilo ni dosadno ni naporno.

Nakon programa, u velikoj i prelijepoj dvorani „Dvor“ uručene su zahvalnice organizatorima, sponzorima, sudionicima i

drugim djelatnicima zaslužnim za uspješnu organizaciju jedne ovako velike i zahtjevne manifestacije.

Posebni gost u ovoj dvorani bio je glumac Ivo Gregurević, koji je rođen u Donjoj Mahali, a koja pripada općini Tolisa.

Druženje je nastavljeno uz pjesmu i igru do kasno u noć.

Ovo gostovanje našeg Društva vrlo je korisno zbog suradnje kulturno-umjetničkih društava i na međudržavnoj razini, koja je nakon Republike Hrvatske uspostavljena i s Republikom Bosnom i Hercegovinom.

Antun Kovač

Dance studio „Pink Panter“

Dance studio „Pink Panter“ osnovan 1. travnja 2009. godine i za kratko je vrijeme imao više nastupa na manifestacijama i koncertima održanim u našem gradu, te tako obogatio svoju povijest. Kroz nastupe i koncerte vodila ih je njihova osnivačica, koreografkinja i glavna organizatorica nastupa i koncerata, Bojana Cvijetić, koja svoje stečeno iskustvo želi prenijeti na mlade članove Dance studija „Pink Panter“.

Klub njeguje moderni ples čija je koreografija prilagođena za muške i ženske članove. U Dance klubu je preko 60 članova u dobi od šest do dvadeset tri godine. Kako bi lakše svladali koreografiju, sudionici su podijeljeni u sedam skupina. Skupine su raspoređene po uzrastu i iskustvu stečenim tijekom zajedničkog rada. „Pink Panter“ je ostvario suradnju s mnogim organizatorima koncerata i drugih kulturnih događanja vezanih uz važne događaje i datume.

Već prvim svojim nastupom, ostvarenim na festivalu „Šareni svijet“ 2009. godine s pjesmom „Womanizer“ (u izvedbi pjevačice Britney Spears), članovi Dance kluba ostvarili su svoj prvi uspjeh. Potom su se počeli nizati koncerti i uspjesi ovog tek osnovanog plesnog kluba. Uslijedili su i godišnji nastupi, kao što je nastup u dvorani „Sokolskog doma“. Najveće zanimanje i odziv ipak je izazvao nastup na

glavnoj ulici, kada su pjesmu „Triller“, nedavno preminulog pjevača Michaela Jacksona, izvodili svi članovi plesne skupine. Najjači dojam izazvala je koreografija koja je podsjećala na već videnu u popularnom televizijskom spotu.

Uslijedili su i drugi nastupi, od otvaranju Mercatora, izvedba kabarea „All the jazz“ u Narodnom pozorištu, i mnogi drugi koji su povećavali uspjeh te je klub postao jedan od najtraženijih klubova u Somboru.

Jak dojam ostavio je i koncert održan 24. lipnja 2010. u Hrvatskom domu „Vladimir Nazor“, na kojemu su izvedene brojne koreografije uz pratnju poznatih stranih pjesama.

Sjedište i mjesto osnivanja ovog kluba je na Apatinskom putu broj 75. „Pink Panter“ dance klub ispunio je očekivanja i nadomak je ostvarivanja snova mnogih mladih ljudi željnih ići plesom do snova.

By: Jelena Vučković i Violeta Novaković

IKAVICA U STANIŠIĆU

U povodu rođenja velikana hrvatske književnosti Vladimira Nazora, HKUD „Vladimir Nazor“ iz Stanišića priredio je tribinu posvećenu ikavici bunjevačkih, šokačkih, dalmatinskih, ličkih, hercegovačkih i bosanskih Hrvata.

Književna večer održana je 9. lipnja 2010. godine u prostorijama Doma kulture u Stanišiću, a otvorio ju je predsjednik udruge Ivan Karan.

U programu su sudjelovali Dujo Runje, HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice, pjevačka skupina i recitatori KUDH „Bodrog“ iz Bačkog Monoštora, HBKUD „Lemeš“ iz Svetozara Miletića, HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora i predsjednica UG „Urbani šokci“ Marija Seremešić, a među gostima je bio i dogradonačelnik Subotice Pero Horvacki.

Gospodin Dujo Runje je, između ostalog, rekao: „Kad bi se danas birao standardni jezik Hrvata, vjerojatno bi bila izabrana ikavica, koja se govori na većem području, ali tada, u vrijeme Gaja i Ilirskog pokreta, gledala se šira dimenzija, kako bi se udovoljilo i Slovencima, Srbima i Makedoncima“.

Ovdje, na ovoj lijepoj književnoj večeri, ikavicu su kazivali gosti iz Subotice, Sombora, Monoštora i Lemeša, a predstavljena su i izdanja NIU „Hrvatska riječ“ *Hrcko i Kužiš*, kao i izdanja nakladničke djelatnosti.

Antun Kovač

PREDSTAVLJANJE LEKSIKONA PODUNAVSKIH HRVATA - BUNJEVACA I ŠOKACA U SOMBORU

U maloj dvorani Hrvatskog doma, u nedjelju, 27. lipnja ove godine, predstavljen je 9. svezak Leksikona podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca.

Na predstavljanju ovog vrijednog djela našeg naroda koji živi u podunavskim prostorima govorili su: dr. Slaven Bačić, glavni urednik Leksikona i predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, dr. Ivan Gutman, redoviti profesor Sveučilišta u Kragujevcu i mr. Matija Đanić, profesor u mirovini. Voditelj je bio član našeg Društva, pravnik Zoran Čota.

Tijekom minulih šest godina, počevši od 2004. kada se pojavio prvi svezak, pa zaključno s 2009., iz tiska je izašlo devet svezaka Leksikona. Iz broja u broj osjećao se raznovrsniji put ovog vrijednog djela; sagledavana je njegova vrijednost, raznovrsnost i bogatstvo obuhvaćenih sadržaja, povećan je broj suradnika, njihova struktura i obuhvat tih vrijednih djelatnika sa širokog prostora i slično. Prvi su svesci imali šezdesetak, a ovaj, 9. svezak čak 229 stranica.

Deveti svezak Leksikona obuhvaća natuknice koje počinju slovom H.

Natuknica Hrvati zauzima 34 stranice, a sadržaji joj se odnose na ime, povijest i jezik hrvatskog naroda. Podrazumijeva se da su u osnovi povijesne činjenice vezane za doseljavanje Hrvata na sadašnje prostore, njihovo širenje i povremeno pomicanje s teritorija na kome su obitali, kao i ličnosti koje su odigrale presudnu ulogu u životu ovog naroda. Što se jezika tiče, za nas vojvodanske Hrvate najvrjedniji je odjeljak „Hrvatski jezik u Bačkoj i mađarskom Podunavlju“. Natuknica „Hrvatsko“ zauzima 4 stranice.

Najveći prostor, čak 117 stranica, zauzimaju natuknice vezane za sadržaje državnih, znanstvenih, vjerskih, političkih, te kulturno-umjetničkih institucija i društava s hrvatskim predznakom. Uz ostalo, ovdje su nabrojana mnoga hrvatska kulturno-umjetnička društva, pa među njima i naše HKUD „Vladimir Nazor“. Od novinstva istaknimo Novinsko-izdavačku ustanovu „Hrvatska riječ“, od institucija HAD, HSS i druge, a od vjerskih Hrvatska karmelska provincija sv. Oca Josipa.

Od južnoslavenskih prostora ovim je brojem obuhvaćena Hercegovina. Podrazumijeva se da su tu, uz ostalo, uključeni prirodni uvjeti, stanovništvo i povijest ove zemlje. No, za nas, ovdašnje bačke Hrvate, posebno je vrijedan odjeljak „Značenje Hercegovine za podunavske Bunjevce“, koji je dosta opširno napisao mr.

Krešimir Bušić, profesor sociologije i povijesti. Naše Društvo i svaka naša kuća trebali bi ovaj dio Leksikona pažljivo i dobro prostudirati jer je to povezano sa seobom našeg naroda one znane nam 1686./87. godine.

Uz navedene sadržaje ovim sveskom Leksikona u najosnovnijim crtama dani su i sadržaji vezani uz dinastiju Habsburgovaca, vladare države u čijem su sastavu bili i prostori na kojima su živjeli i naši preci.

Kako je u prethodnom broju „Miroljuba“ već navedeno, u 9. svesku Leksikona nalaze se i radovi naših članova i sugrađana: Zorana Čote, mr. Matije Đanića, Ivana Kovača, župnika župe Svetoga Križa dr. Marinka Stantića, mr. o. Mate Miloša, OCD (sada živi u Zagrebu), a naše sportaše je, dijelom, predstavio i Eduard Hemar, publicist iz Zagreba. Iz priloga Maria Bare, profesora iz Zagreba, odmah se uočavaju sadržaji vezani za Sombor i ovo područje.

Gledajući u cijelosti, aktivnost naših predaka, kao i aktivnost sadašnje generacije, te njihova uloga u

društvenoj sredini za koju su povijesno vezani, ovim je Leksikonom realno prikazana.

Dodajmo svemu da su Hrvati u Vojvodini jedina nacionalna manjina koja izdaje svoj Leksikon, koji, uz to, ima i vrijedne prekogranične dimenzije.

Svojim prikazom određenih sadržaja govornici su jasno i dosta detaljno obrazlagali pojedine dijelove leksikografske građe. Uz već navedene govornike, u interesantnoj diskusiji sudjelovali su voditelj večeri Zoran Čota i predsjednik našeg Društva Mata Matarić.

Zadatak čelnih ljudi ovog Društva mora biti nalaženje načina kako bi se ovo vrijedno djelo našlo u što više domova i naših obitelji.

Mr. Matija Đanić

MIKA BI BIO PONOSAN

U Bregu su u nedjelju, 20. lipnja, održani 13. „Mikini dani“ u organizaciji HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Bačkog Brega. Festival tambure koji se održava na ljetnoj pozornici u centru sela omela je kiša zbog koje program nije mogao početi u zakazano vrijeme. Ali s prvim zvucima tambure i šokačkom himnom „Šokadijo moja draga“, oblaci su se počeli razilaziti, kiša je prestala na opću radost svih prisutnih. „Na sjeveru u ravnici“, himna HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević“, bila je druga pjesma koja se čula s pozornice, nakon čega su voditeljice Milica Lerić i Aleksandra Kovačić pozvale konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Vesnu Njikoš Pečkaj da otvori trinaeste „Mikine dane.“

Kako je i Mika volio

Konzulica je uputila najiskrenije pozdrave u ime Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu i u ime Generalnog konzulata RH u Subotici, te poželjela „da ovi trinaesti Mikini dani proteknu upravo onako kako je Mika to volio, u pjesmi i u prekrasnoj tamburaškoj glazbi.“ Okupljene je pozdravila i Tamara

„Prima bend“ je sastav iz Duboševice koji postoji tek dvije godine, ali je njegov nastup pokazao da je pred njime i te kako svijetla budućnost. Jedan od trenutno najpopularnijih i najtraženijih sastava u Somboru „Đuvegije“, ovoga je puta nastupio zajedno s vokalnim solistom Brankom Popovićem, dok su „Zlatni Zvuci“ na scenu izašli u svom prvom i originalnom sastavu.

Lerić, predsjednica HKPD-a „Silvije Strahimir Kranjčević“, nakon čega je započeo program.

Prestanak kiše omogućio je ljubiteljima dobrog ribljeg paprikaša da nesmetano potpale vatru i zanjišu kotliče, jer se svake godine u okviru ovog festivala održava natjecanje u kuhanju „fiša“. Domaći folklorasi u šokačkim igrama i pjesmom zagrijali publiku, a potom su se počeli redati tamburaški sastavi.

Dobra svirka tamburaških sastava

Prvo su nastupili tamburaši HKPD-a „Matija Gubec“ iz Tavankuta. Tamburaška sekcija pri ovom Društvu njeguje dugu tradiciju sviranja tambure još od čuvenog Pere Tumbas Haje, koji je pedesetih godina prošloga stoljeća okupio tamburaše s kojima je radio u ovom Društvu. Tradiciju dobrog sviranja i poznavanja tamburaške glazbe nisu izgubili ni mlađi naraštaji, što su i pokazali u Bregu već s prvim zvucima tambura koje su prošle kroz ruke nekoliko generacija. Dobro je spomenuti da su ovi momci imali niz nastupa u svom mjestu i okolici, a na Festivalu malih sastava održanom u Starčevu kod Pančeva osvojili su prvo mjesto, dok je na Festivalu u Buševcu nagradu najboljeg primaša odnio Zoran Galfi.

Nakon njih, na pozornicu je izašao sastav „Panonika“. Većina članova ovog sastava nekada je svirala u „Bereškim tamburašima“, a sada su nastupili u proširenom i pomlađenom sastavu. Započeli su s pjesmom „Ne mogu se tačno setiti leta“, u kojoj se između ostalih spominje i Mika Ivošev Kuzma, violinist iz Brega po kojemu ovaj festival nosi ime. „Panonika“ je ovoga puta odabrala repertoar popularne hrvatske glazbene scene, a na poljani ispred pozornice zaigrali su mladi, ali i oni stariji.

Udružene snage HKUPD „Matoš“ iz Plavne i HKUPD „Mostonga“ iz Bača i dalje su održavali već zagrijanu atmosferu.

Ipak svirao i „Opus trio“

Zamirisao je „fiš“ i proglašeni su pobjednici. Treće mjesto pripalo je Marini Gorjanac iz Bačkog Brega, drugo Stipanu Srimcu, također iz Bačkog Brega, dok je najbolji riblji paprikaš ovoga puta skuhao Zoran Lazić iz Sombora.

Za kraj Festivala ostavljen je prostor za tamburaški sastav „Opus trio“ iz Zagreba i Otočca, ali zbog nastupa u Mohaču nisu uspjeli nastupiti na ljetnoj pozornici u Bačkom Bregu. Stoga su, premda se publika nije razilazila, ponovno nastupili sastavi „Panonika“ i „Prima bend“. Na koncu, iz Mađarske ipak stiže i „Opus trio“ koji je svoju virtuožnu svirku izveo pod šatorom, jer je razglas već bio rastavljen.

Zovite nas opet

Svake se godine u okviru „Mikinih dana“ održava i likovna kolonija, a sve slike daruju se Društvu. Na ovogodišnjoj likovnoj koloniji sudjelovali su Stipan Kovač iz Sombora, Milorad Radenović iz Sombora, Mirko Tuzlak i Ilija Uzelac iz Koluta i umjetnici iz Subotice Kata Seleši, Lozika Vojnić Tunić, Čila Dulčić Kasiba i Josip Horvat. Sve slike izložene su i mogle su se vidjeti na pozornici gdje su nastupili i orkestri.

Ovogodišnji, trinaesti „Mikini dani“ pamtit će se kao uspješni, a pokraj zadovoljne publike, brojnih predstavnika hrvatskih udruga, zadovoljni su bili i članovi orkestara koji su, iako su nastupali bez honorara i naknade putnih troškova, zamolili domaćine da ih pozovu i na četrnaeste „Mikine dane“.

Zlatko Gorjanac

Tamara Lerić, predsjednica HKPD „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Bačkog Brega:

„Ove je godine na Međunarodnom festivalu tambure „Mikini dani“ nastupilo sedam tamburaških sastava, iako je u planu bilo da ih bude više. Neki su se sastavi, kao primjerice jedan dobar tamburaški orkestar iz Zagreba, saznajući što mi to ovdje organiziramo, sami ponudili da nam dođu, a mi da im isplatimo samo putne troškove. Mi im to nismo mogli omogućiti jer, kao i mnoga druga društva, imamo velike financijske probleme. Smatram da naš festival, ako se ovako nastavi, neće moći doseći neku višu razinu. On je zamišljen kao veliki međunarodni festival tambure i s njime smo krenuli puno prije od takvog festivala u Deronjama. Ministarstvo za kulturu Republike Srbije nije prepoznalo ovaj naš projekt kao važan i od značaja, jer smo od njega dobili financijska sredstva tek prije šest godina, a poslije toga opet ništa. Ovogodišnji festival uspjeli smo održati zahvaljujući Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, Tajništvu za upravu, propise i nacionalne manjine AP Vojvodine, Gradu Somboru i dobroj volji mnogih ljudi, ponajprije članova našega Društva.“

PROLJEĆA I JESENI ŠOKAČKE PJESNIČKE GRANE U BAČKOJ

U drugu skupinu svrstavamo „pjesnikove ispovijedi“ o kojima piše Bela Gabrić u *Subotičkoj Danici* 1998. godine: „Svoju životnu filozofiju i svoj nazor na svijet i društvo oko sebe A. Jakšić je ostavio kao svjedočanstvo u više svojih pjesama koje su nam bliske zbog svoje iskrenosti i duboke proživljenosti“.

Osobit, povučen i skroman, Ante je doživljavao da ljudi često s nepovjerenjem gledaju na njega i njegovu poeziju. Na svom životnom putu preživljavao je „golgotu“. Premještan je s posla na posao, iz grada u grad, a on je svoj teret podnosio tiho i skromno.

Takav život stvarao je u njemu osjećaj osamljenosti i napuštenosti, međutim, ipak je njegov plemeniti lik ostao i opstao.

Kroz pjesme s autobiografskim elementima otkrivamo duhovno bogato biće koje je na svom životnom putu doživjelo mnoga poniženja.

Svu duhovnost, životno iskustvo koje je stjecao i životnu filozofiju pretakao je u pjesme koje su izrazito prožete religioznošću. Osnova tih pjesama je zahvala Bogu i njegovoj blizini u danima patnji, trpljenja i boli. U ljude se nije mogao pouzdati, ali je zato Bog bio s njim. Bela Gabrić o tome piše: „Zadnjih godina Ante Jakšić je većinom pisao misaone pjesme od kojih su objavljene dvije zbirke: *Molitva pod zvijezdama* i *Prema drugoj obali*. To su najbolje zbirke duhovne lirike koje su objavljene kroz nekoliko zadnjih desetljeća u hrvatskoj književnosti, ali su prošle neprimjetno i bez odjeka, premda zbirke sadrže veliko duhovno i misaono bogatstvo“.

Ante Jakšić je živio tiho i povučeno, nezasluženo tako prolazi i njegova poezija. Često osporavan, često „manje važan“, „pjesnik rime“ nije bio miljenik jednog dijela kritičara. Iako nikada nije javno napisana negativna kritika, njegova poezija je dugo prešućivana. Najčešće je bio prešućivan od kritičara kojima su njegove pjesme bile „neprihvatljive“ jer su cijenili nove pjesničke forme.

Iako je bio veliki ljubitelj rime, napisao je niz pjesama u slobodnoj formi. Bio je štovalac soneta najtežeg pjesničkog oblika. Napisao je pet

sonetnih vijenaca.

Poezija Ante Jakšića, nažalost, nije dovoljno poznata među Šokcima i Bunjevcima u Bačkoj, kao što nisu bili poznati ni časopisi u kojima ih je objavljivao. U određenom trenutku povijesti, hrvatska kulturna javnost nije lako prihvaćala liriku prožetu religioznošću što je još više pridonijelo potiskivanju njegova stvaralaštva u „drugi plan“.

(Nastavit će se)

Marija Šeremešić

DJEVOJCI U PROLAZU

Djevojko, kad prodeš u svitanja zlatna
Kraj prozora moga
Laka kao srna,
Ja te pratim srcem i mislima svojim
I mori me sjeta
Jeziva i crna.

Nemoj!... Nemoj nikad više
S kanticom mlijeka
Ispred dvora moga
Tako stidna proći,
A da ne pogledaš
U prozore moje,
Jer me tuga mori
I dane i noći.

Pred kućom mi stara lipa dane broji,
U vrtu mi plavi jorgovan je cvao,
A sad često mislim zašto li je sveo
Anikom ga nisam,
Draga curo, dao.

Djevojko, kad prodeš u svitanja zlatna
Kraj prozora moga,
Zar Ti neće biti i teško i žao,
Kad doznaš da mi uvenulo srce,
Što si stidno prošla,
A ja ti ga nisam
Iz bojazni dao.

Ante A. Jakšić

HRVATSKI RADIŠA U SOMBORU 1922. - 1941.

Hrvatski radiša je gospodarsko-dobrotvorna organizacija osnovana u Zagrebu 1903. godine pod nazivom *Hrvatsko društvo za namještanje naučnika u obrt i trgovinu*. Naziv je 1913. promijenjen u *Hrvatski privrednik*, a 1917.-45. djeluje pod imenom *Hrvatski radiša*. Svrha Društva bilo je jačanje hrvatskoga obrtničkoga i trgovačkoga kadra školovanjem i namještanjem sposobnih, a siromašnih mladića, koji su trebali izrasti u samostalne, produktivne i moralne privrednike. Organizacija je širila djelovanje i izvan državnih granica, pa je imala velik broj članova među iseljenicima u SAD-u. Od 1918. Društvo će u

Privredni podmladak H. R. u Somboru nakon Tijelovske procesije u g. 1939.

novoj državnoj zajednici pristupiti širenju svojega djelovanja na sve krajeve u kojima su živjeli Hrvati, a time i u Bačkoj. Financijske donacije *Srpskomu privredniku* i kontakti s regentom Aleksandrom Karadorđevićem omogućili su da se *Hrvatskomu radiši* dopusti djelovanje i među Bunjevcima i Šokcima u Bačkoj. Njih su u razdoblju 1920.-22. posjećivali predstavnici središnjice *Hrvatskoga radiše* iz Zagreba. Ostvarene veze rezultirale su osnivanjem povjereništava i radnih odbora po naseljima s hrvatskim stanovništvom. Iako je Društvo nosilo nacionalni predznak u njegovo djelovanje bili su uključeni i pripadnici drugih naroda (Nijemci, Mađari i dr.).

U Somboru je osnovan radni odbor Društva 4. VI. 1922. u prostorima *Bunjevačkog kola*, a za prvoga predsjednika izabran je Mijo Strangarić. Jedno vrijeme predsjednikom je bio Ivan Vojvodić, sudac koji se kasnije preselio u Srijemsku Mitrovicu. Mladići koji su namješteni u obrte i trgovinu najčešće su dolazili iz siromašnijih dijelova Bosne i Hercegovine, zatim Like i Dalmacije. Materijalnu pomoć mladim ljudima pružali su članovi *Bunjevačkog kola*, a najmlađima su organizirani darovi za Božić. Osim u odgoju i obrazovanju mladih privrednika, Društvo je važnu ulogu imalo i u jačanju hrvatske svijesti u krajevima u kojima je djelovalo, što će režimu u vrijeme diktature pružiti dovoljno razloga da mu ometa rad. Politička situacija u zemlji 1929., a zatim i svjetska gospodarska kriza početkom 1930-ih utjecat će na smanjenje aktivnosti. S promjenom političke klime u zemlji i nakon oporavka od gospodarske krize ostvarili su se uvjeti za još intenzivniji rad. Jedna od najaktivnijih organizacija u Bačkoj bila je somborska, u čijoj su upravi bili ugledni i utjecajni pojedinci: sudac Mato Škrabalo, liječnik Ladislav Vlašić, veterinar Fabijan Hajduković, odvjetnik Grga Vuković i Stipan Bogdan. Nakon odlaska većeg broja nezadovoljnih članova iz *Bunjevačkog kola* te osnivanja *Hrvatskog kulturnog društva Miroljub* 1936. i kupnje zgrade za *Hrvatski dom* 1937. prostore za djelovanje u njemu dobiva i *Hrvatski radiša*. Prema izvještaju s redovite godišnje skupštine 1937. somborski ogranak imao je 60 članova, 30 namještenika i 10 kalfi dok mu je predsjednik bio Stipan Bogdan. Postojao je i *Privredni pomladak Hrvatskoga radiše* s oko 40 članova

koji je s *Radnim odborom* činio jedinstvenu organizaciju *Hrvatskog radiše*. Pročelnik pomlatka bio je Zvonko Ivančić, zamjenik Jerko Tomić, tajnik Jure Buntić, zamjenik tajnika Karlo Domazet, blagajnik Milan Jagić, zamjenik blagajnika Ljudevit Mihalović, knjižničar Franjo Bogešić, a nadzorni odbor su činili: Ladislav Vlašić, Đuro Klaić i Pero Hajnal. Postojala je peteročlana tamburaška sekcija koju je vodio Karlo Domazet te nogometni klub koji je nosio ime Društva. Nekadašnji pitomci, koji bi postali samostalni obrtnici ili trgovci i nastanjeni u Somboru, i dalje su pomagali rad Društva. Nakon povratka u Sombor bivšeg predsjednika i tajnika Društva Vladislava Vlašića i Mate Škrabala (protuvoljno premještenih iz službe u Somboru zbog glasovanja za Mačekovu listu), poslije sporazuma Cvetković-Maček izabrano je novo povjerenstvo. Predsjednikom je izabran Mato Škrabalo sudac, za potpredsjednika Grgo Vuković odvjetnik, tajnik Ladislav Vlašić liječnik, zamjenika tajnika Stanko Tomić, odbornike: Fabijan Hajduković veterinar, Stipan Bogdan kovač, Grgo Pekanović kolar, zamjenici odbornika: Lajčo Ostrogonac trgovac, Zvonko Ivančić tašnar i kuferdžijski pomoćnik te Ivan Vučer postolarski pomoćnik. Društvo je u listopadu 1939. imalo u *Radnom odboru* oko 60 članova, a u *Privrednom pomlatku* oko 45 naučnika i 40 pomoćnika.

Svojevrsni oblik priznanja za rad Somboraca bilo je i kumovanje Josipa Torbara, tadašnjega ministra i potpredsjednika središnjice Društva u Zagrebu, zastavi *Privrednoga pomlatka* pri njezinoj posveti 22. X. 1939. Proslavi su nazočili brojni izaslanici hrvatskih društava iz somborske i subotičke okolice, zatim Slavenskog Broda, Vukovara, povjerenici i članovi *Hrvatskog radiše* iz Apatina, Bezdana, Plavnice, Bogojeva, Novog Sada, a kao izaslanika Vlatko Maček je poslao Iliju Jukića, voditelja njegova ureda. Mnogi od njih su otkupljivali zlatne klinove za posvetu društvene zastave, među njima i tadašnji političari i uglednici Ivan Pernar, Josip Vuković Đido iz Subotice, Ivan Anders ministar, Juraj Šutej iz Sarajeva i brojne organizacije HSS-a.

Početak rata zaustavio je rad organizacije i zatekao velik broj namještenika i bivših pitomaca u Somboru. Središnjica *Hrvatskoga*

Jedan dio pitomaca Hrv. Radiše u Somboru. U sredini tajnik radnog odbora Hrv. Radiše Dr. Ladislav Vlašić, liječnik.

radiše pozvala je svoje pitomce 1942. da se vrate na teritorij Hrvatske, no većina ih se o poziv oglasila zbog loše sigurnosne situacije u Hrvatskoj, a neki su k tomu zasnovali obitelj te se i trajno nastanili u Somboru. Samo manji dio istaknutih članova podrijetlom iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine (npr. Ladislav Vlašić) napustit će Sombor, čemu će pridonijeti pored osobnih razloga pojedinaca i pritisak mađarskih vlasti zbog uloge i utjecaja koju su imali među somborskim Hrvatima.

Mario Bara

Literatura: S. Jobst, Među našima oko Tise i Dunava, *Radiša*, 11-12/1920, Zagreb; *Radiša*, 9, 11, 18/1922, 22, 24/1923, 2/1924, Zagreb; *Subotička Danica ili bunjevačko-šokački kalendar za prostu godinu 1923.*, Subotica, 1922; *Neven*, 45/1926, Subotica; *Hrvatski radiša*, 3/1934, 4, 12/1936, 20/1939, 1/1940, Zagreb; Z. Šprajcer, Među bunjevačkom braćom, *Hrvatski radiša*, 8/1936, Zagreb; *Subotičke novine*, 12/1937, 44/1939, Subotica; J. Andrić, Kako sam skoro bio pomadžaren, *Hrvatski radiša*, 19/1939, Zagreb; *Hrvatski dnevnik*, br. 1031, 1244, 1250, Zagreb, 1939; P. C., 15 godina sjajnog rada Hrvatskog radiše u Somboru, *Hrvatski dnevnik*, 1622, Zagreb, 1940; M. Kolar-Dimitrijević, Povijesno značenje Hrvatskog radiše do 1929. godine, *Časopis za suvremenu povijest*, 3/1992, Zagreb; M. Kolar-Dimitrijević, Osnivanje društva Hrvatski radiša 1903. godine u Hrvatskoj, *Časopis za suvremenu povijest*, 3/2005, Zagreb.

DUHOVNA MISAO

MIROLJUB

Još nisam naišao na časopis tako lijepa imena. Tako znakovita imena. Dvije divne riječi su u njemu sjedinjene. **Mir** i **ljubav**. Želim u ovom svom prvom članku razmotriti ta dva pojma.

Čovjek je uvijek težio za mirom. Zašto? Zato jer u miru i smirom je sve moguće.

MIR je izvor blagostanja, sreće, spasenja, pravednosti. Mir je, jednom riječju, dar Božji. Starozavjetni vjernik dušom je vapio: „Daruj mir, Gospodine!“ Kralj Salomon nazvan je „miroljupcem“. Isus je došao i svima donio mir. Svoj uskrsni mir. Bog je u Isusu Kristu pomirio svijet sa sobom. U našim srcima vlada mir kad smo jedno u Bogu. Temelj mira je pravednost pred Bogom i među ljudima. Do mira se dolazi slušanjem Boga u svim svojim nastojanjima. Čujmo kako to govori Psalam: „Gospodin obećava mir narodu svom ... vjernost će nicati iz zemlje, pravda će gledati s nebesa. Gospodin će dati blagoslov i sreću, i zemlja naša urod svoj. Pravda će stupati pred njim, a mir tragom stopa njegovih.“ (Ps 85,914)

U svom govoru na gori Isus je uskliknuo: „Blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati!“ Mir je predstavljen ovdje kao poveznica sadašnjosti i vječnosti. Tko mir tvori, već je na ovom svijetu sin Božji, a sinovi Božji su

sinovi vječnosti. Psalam nas potiče: „Traži mir i za njim idi“, malo za tim dodaje „Mirotvorac ima potomstvo!“

Drugi pojam je **LJUBAV**.

Ljubljeni Isusov učenik Ivan svjedoči: „Bog je ljubav! I podvlači Isusovu zapovijed: „Ljubite jedni druge!“ Ovi izričaji se ponavljaju više puta i na više načina. Jedna je ljubav. Imamo dva pravca. Prvi je prema Bogu, a drugi prema čovjeku. Po redu zapovijedanja na prvom mjestu je Bog, a po redu izvršavanja na prvom mjestu je čovjek. Svoju ljubav prema Bogu mogu posvjedočiti dobrotom prema bližnjemu. Kad sam čovjeku prijatelj, brat i drug radi Boga jedinoga, onda gradim nebo na zemlji. Rečeno je: „Bog je ljubav!“ Ljubav bez Boga samo je strast. Ona se troši i nestaje. Ljubav koja izvire iz Boga umnaža se i nikad ne prestaje.

Dragi čitatelji MIROLJUBA, pokušao sam u najkraćim crtama približiti MIR i LJUBAV. Želim i sebe i vas potaknuti da ljubavlju širite mir. Da budete MIROLJUPCI.

Neka vaš list potiče sve da ljubavlju šire mir u srcima čitatelja. Da unosi svojim sadržajem mir i ljubav u naše domove, gradove i naselja. Trudite se tako vašim pisanjem sudjelovati i djelovati da i za vas vrijedi Isusov usklik: „Blago mirotvorcima, sinovima Božjim će se zvati!“

Nastojte vašim životom i radom opravdati ime vašeg lista „MIROLJUB“!

br. Vjenceslav Mihetec, karmelićanin

U posjetu našem podstanaru

Petnaest metara knjiga na sedam polica nije baš mala parcela slova najljubičastije knjižare u gradu „LILAS“. Otvorili su je **Angela** i **Josip Salko**, oboje knjižari još iz dana kada su radili u Forumu, pa su ih novije vrijeme i (ne)prilike

uputili da se svojeručno prihvate prodaje knjiga uz stratešku potporu papirnice. Poslije dviju selidba pronašli su pravo mjesto pod krovom HKUD-a „Vladimir Nazor“, pa je ljubičasto (lilas) od sredine minulog svibnja zapravo zasjalo.

„Vladimir Nazor“ je već duže vrijeme naš kupac, pa je logičan bio i naš dogovor da ovdje otvorimo knjižaru. Imamo izvanredne i poslovne i ljudske odnose, dobronamjernost svih članova Društva, otvoreni smo za suradnju i voljni međusobno

NOVI DANI KNJIŽARE „LILAS“

se pomagati. To i činimo“, kaže Salko.

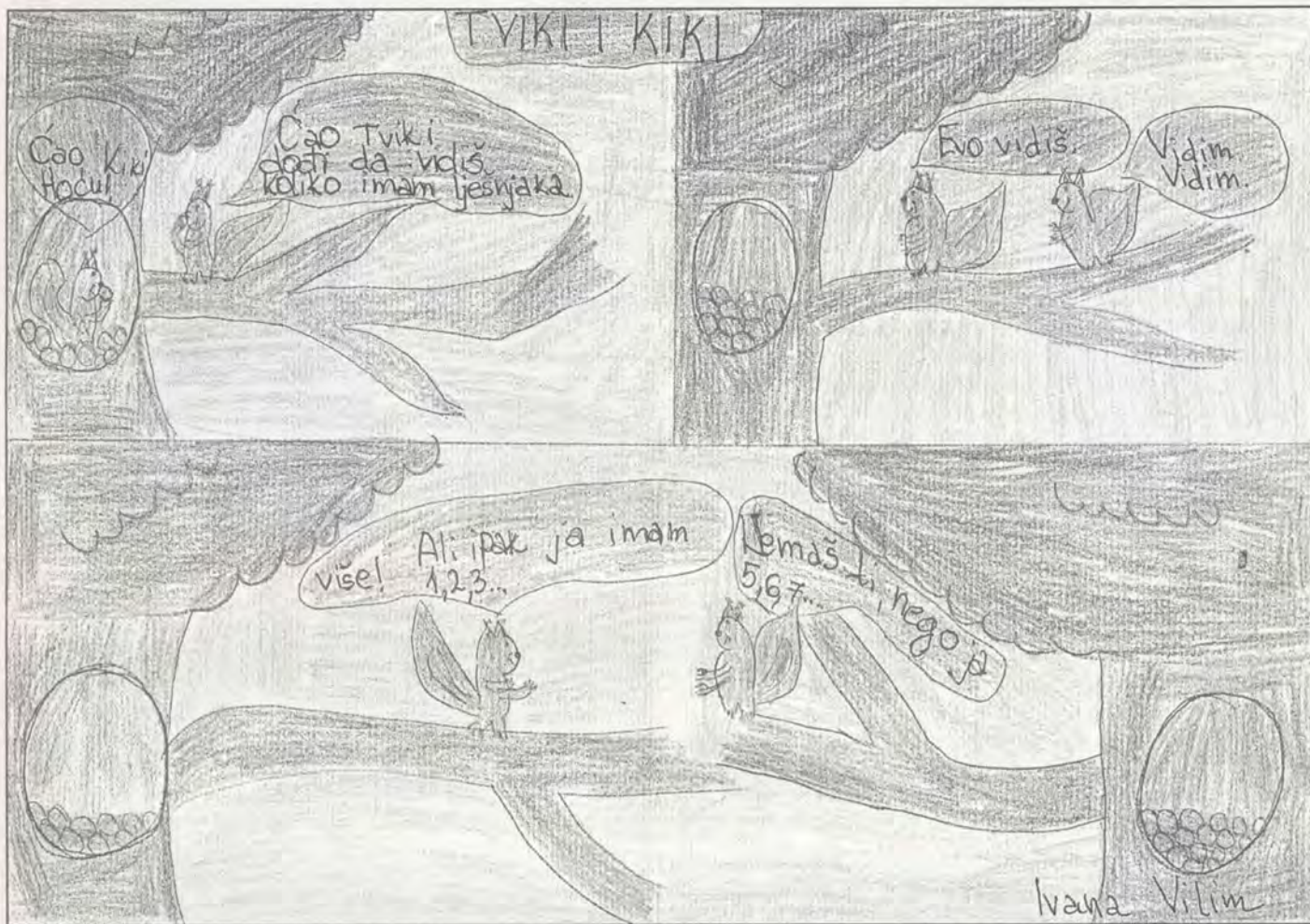
U ovoj knjižari i papirnici u prodaji su knjige iz područja beletristike, izdanja petnaestak izdavača („Dereta“, „Prometrij“, „Zmaj“, „Mladinska knjiga“ i dr.), računalna literatura, školski pribor, sitnija računalna oprema i, po potrebi, audio oprema, te kompletan uredski materijal, društvene igre za djecu, udžbenici...

„Udžbenicima opskrbljujemo sedamdeset, osamdeset posto osnovnih i srednjih škola na području Grada Sombora. U novu školsku godinu ući ćemo s akcijskim cijenama i mogućnošću kupovine na rate. Prerasli smo ranije prodajne prostore, zadovoljni smo

sadašnjim uvjetima, roba je preglednije složena i dostupna kupcima po sistemu samoposluživanja. Jednostavno, na pravom smo mjestu“, zadovoljno ističe Josip Salko. **M. M.**

PROLJEĆE

Poslije duge, hladne zime na vrata nam je zakucalo proljeće.

Priroda se lagano budi iz zimskog sna. Drveće skida svoje zimske kapute i odijeva tanke, zelene haljine. Sitni i sramežljivi pupoljci krase krošnje drveća. Nježni, novi cvjetići dolaze na svijet. Zemlju lagano prekriva novi zeleni tepih. Šareni leptiri veselo lete radujući se proljeću, a marljive pčele glasno zuje leteći s cvijeta na cvijet. Ptice svojim raspjevanim glasovima mame sve ljude da izađu van. Djeca se naročito raduju proljeću, jer ih vesele boje i glasovi ptica prate u beskrajnim igrama. Ljudi vole proljeće jer ih ono razveseli svojim šarenilom i mirisom cvijeća.

Martina, Ivana, Anja i Emina

Radoslav Šolaja Karas
5 godina

IAKO SAM MALI
IMAM OSJEĆANJA
ISTA SU K'O VAŠA
NI VEĆA - NI MANJA

ČORBA

Divani iz našeg šora

Otkad joj je čovik umro ima cigurno priko deset godina, a i njoj je sad već blizu devedeset. Živi sama na salašu, zdravlje je, fala Bogu, služi, samo malo slabije čuje, a na daleko baš i ne vidi dobro. Dica su joj očla sa salaša, imaje velike škole i svoj poso, dobili su stanove i žive u varoši sa svojom dicom, a kod majke dođu vikendom ili kad je kaki svetac. Jedna od čeri nije tila ić u škulu, divojkom je rodila, živi sa svojim čovikom i dicom na salašu i nije daleko od majke. Ona je najviše pazi i obalazi. A majki baš i ne triba puno, dobro se drži, na nogama je. Zemlju je dala u arendu, nije se tila odreć imanja i svega što pripada salašu, premda su je dica zvala da priđe kod nji' živi. Još uvijek drži malo svinja, pileži, odrani nikog ranjenika i sotim se zanima da joj lakše prođu dani samoće. Kako kaže, „ne bi sad pod staru glavu da štogod minja u svom životu“. Nikud ona veliko neide sa salaša. U varoši ritko, kad je kaki svetac u crkvu, na groblje kad su Svi Sveti, i to je sve. Pitali je jedared: „Kuva li štogod i šta jide?“ Kaže: „Jidem što imam na astalu i što sama sebi pripravim. Kad sira, kad mlika, kad krumpira, kad kruva i voća el kompota. Skuvam kadgod čorbe kake, s krumpirom el lukom nasuva... Ništa mi veliko i ne triba, a ništa mi se i ne kuva kad sam sama. Moram priznat da sam već i nika jila zaboravila kuvat“.

Jedared su dica od najstarijeg sina, Antuša, iz varoši donela čorbe u kesicama i dali majki da kuva. Pitala je začuđeno: „Šta je to čorba iz kesice, i kako se to kuva? Kako je to za jist?“ „Majko, to se brzo sprema, a nije tako loše, može se

pojist. Mi to često pravimo. Nalijete vode u labušku i kad provri, dodate čorbe iz kesice, malo se kuva i gotovo!“ kazla su dica. Uzela je, metla u gređenac i obećala da će priko nedilje koji dan to koštati, pa će im kazati drugput kako je bilo.

I čim su drugput dica i unučad došli kod majke, oma su je pitali je l kuvala čorbu iz kesice i kaka je bila?

„Jesam“, kazala je, „al vi ćete se dico sad smijati sa mnom kad vam kažem kako sam prošla s čorbom iz kesice. Sve sem uradila kako ste kazali, skuvala, metnila na astal, prikrstila se i sila da jidem. Kad sam to koštala, oma mi se nije sviđo ukus. To mi dico, smrdi, Bože m' prosti, na trulež... Nisam mogla jist, prolila sam je oma u čabar, pa sam je s napojom dala krmači. Ne znam, je l ona jila. Ja sam uzela komad kruva i grožđa i nisam ostala gladna. Mislila sam posli ja cili dan o toj čorbi. Kako to čorba mož bit od nikog praška, kad u njoj nema ni zelenja, ni luka, ni šargaripe. Ta nije ni mogla mrišiti ko prava čorba. Nemojte više dico na tako štogod bacat novce, kuvajte što svi jidu, prave čorbe, a ne one iz kesice.“

Vinko Janković

PROŠTENJE U GRADINI

Žitelji salaškog naselja Gradina kod Sombora godinama 13. lipnja, dana Svetog Antuna, proslavljaju kao svetac i kao dan svog mjesta gdje stoljećima žive. Ove je godine taj dan pao u nedjelju, a mještani Gradine i njihovi gosti, tradicionalno slavlje započeli su svečanom svetom misom u prijepodnevnim satima, u kapelici u Gradini koja nosi ime velikog i omiljenog sveca i čudotvorca, svetog Antuna.

Svetu misu vodio je somborski župnik prečasni Josip Pekanović, a vjernicima je govorio o liku i djelu sv. Antuna, koji se ispovijedao i molio za svoje vjernike, a najviše je skrbio za sirotinju, gladne i nezbrinutu djecu.

Na svetoj misi bilo je puno gostiju, među ostalima i Mata Matarić u ime DSHV-a i predsjednik podružnice u Somboru. Nakon svete mise domaćini su sa svojim gostima slavlje nastavili na salašima, uz svečanu i bogatu trpezu.

Ivan Janković

KOSA JE UKRAS NA GLAVI

Njegovana i lijepo oblikovana kosa oduvijek je bila ukras na glavi čovjeka. Često je dovoljna samo mala promjena frizure da nam popravi raspoloženje, a da bi frizura bila dobra, kosa, prije svega, mora biti dobro njegovana.

Dobro je znati da pravilna njega kose započinje s pranjem kose, a pravilo je da bez obzira kojim je šamponom peremo, kosu na kraju pranja temeljno isperemo. Nedovoljno ispran šampon često uzrokuje svrbež na koži glave, a vlasi postaju mati i bez sjaja.

Koliko često peremo kosu ovisi o tipu kose, odnosno, koliko nam se brzo kosa masti. Normalnu kosu peremo jedan do dva puta tjedno dok kosu koja se brzo masti možemo prati češće vodeći računa da šampon koji koristimo ima oznaku: pH neutralan. Suhu kosu peremo svakih sedam do deset dana.

Budući da kosa izuzetno upija mirise i prašinu, oni koji se

bave zanimanjima kao što su primjerice kuhari, zidari i slično, prinuđeni su kosu prati svakodnevno. Preporuka je da se u tome slučaju kosa šamponira samo jedanput. Odabir šampona je individualan i ovisi o tipu kose.

Nakon pranja, ručnikom izbrišemo kosu i raščesljamo je idući od krajeva prema korijenu. Kosu sušiti kada god je to moguće prirodnim putem, odnosno ostaviti da se sama osuši. Pri tome ipak izbjegavati direktno je izlagati suncu. Ukoliko pak koristimo sušilicu za kosu, treba je podesiti na što manju temperaturu, jer vruć zrak također šteti kako vlasima tako i koži glave.

Često se događa da se kosa ošteti bojanjem i „minivalom“. O tome kako se njeguje takva kosa, bit će riječi u sljedećem broju.

Vesna Čuvardić

STARE POLJOPRIVREDNE ALATKE

SRP

Srp je najjednostavniji i najstariji alat za žetvu pšenice i potječe iz neolita. Najprije su ga pravili iz zaokrugljenog kamena, naprave, i iskrivljenih kostiju, kakve su nađene u iskopinama kod grada Jerihona oko 6500 godina prije Krista. Veliki napredak napravljen je 4500 godina prije Krista, kada su u Mezopotamiji napravili i iz gline ispekli srp, koji je dobio, do tog vremena, najpodesniji oblik za košenje. U starom Egiptu pravili su ga od životinjskih vilica. Od kamena i kostiju napravljene sprave uglavljivali su u drveni držač. Kako su ga razvijali, srp su sve više savijali prema unutra, ponegdje ga nazubili, i dodali držač.

KOSA

Srp je poslije više tisuća godina zamijenjen kosom, koja se počela koristiti u 15. stoljeću. Katkad su je koristili i kao oružje, napose u Seljačkim bunama (Matija Gubec, 1573. god. i dr.). Ona je nastala iz stoljećima usavršavanog vrha koplja, vremenom nasadenog na motku, kada su ljudi počeli oružje pretvarati u alat za dobrobit ljudi, za dobivanje kruha. Na vanjskom zidu crkve Notre

Dame isklesan kip pokazuje da su već u 15. stoljeću kosu koristili kao alat za košenje. Kosa je najprije korištena na kratkom kosištu, otprilike upola dugačkom kao današnje. Za košenje su onovremeno kupovali kose dugačke 110120 centimetara da kosac ima što širi zahvat. U košenju je kosac podešavao kosu prema tome kakvo je žito: za slabije je kosu „odlučio“, a za jače žito je „slučio“. Za lakše i brže rukovanje ljudi su izmislili „prlj“, savijen prut postavljen na kosište, ne prije početka 17. stoljeća. Njime je žetelac pokošeno žito ravnomjernije odložio na nepokošeno žito, otkud ga je žetelica lako pokupila i odložila u snop.

S kosom se daleko više pokosilo nego sa srpom, jer zahvaća veću radnu površinu, otkos je nizak, blizu zemlje da se dobije više slame. Kosu su koristili sve do sredine druge polovice 20. stoljeća, kada su je strojevi, samovezačice i kombajni sasvim potisnuli. Međutim, kosa i srp ostali su i dalje u upotrebi, ali za košenje na manjim površinama i na mjestima gdje ne može doprijeti strojarska kosa.

Stipan Peko, odvjetnik

NAŠI OBIČAJI

Preskakanje vatre u Nenadiću

Već treću godinu za redom, uoči svetog Ivana, ispred salaša Gromilovića u Nenadiću, pali se vatra. Djeca iz komšiluka, prijatelji i rođaci, oživljavajući jedan stari obočaj, iskoriste prigodu i da se dobro zabave.

Najsmjeliji preskaču vatru dok je plamen visok, a oni malo manje hrabri čekaju da se vatra stiša.

Prema tradiciji, cure ispletu svakom učesniku narukvicu od raznobojnog konca. Za veselo društvo domaćini spremne nešto za jelo i piće. Uz obilje smijeha i šale druženje traje duboko u noć.

Valentina Gromilović

VICEVI I ŠALE

Ude čovjek u knjižnicu i traži knjigu „Muškarac u kući“, a službenik mu odgovori: „Bajke su na dječjem odjelu“.

Zašto Crnogorac drži dva kamena pokraj kreveta? Jednim gasi svjetlo, a drugim kontrolira je li zatvorio prozor.

Muškarci imaju dvije vrste donjeg rublja:

1. Prljavo
2. Prljavo, ali se još može nositi.

Zašto žene ne mogu biti nogometni spikeri? Zato što tako brzo govore da

nogometaši ne mogu tako brzo trčati.

Crnogorac priča ženi kako je vidio gdje četvorica tuku jednog jadnika i počeo razmišljati da li da se umiješa ili da se ne umiješa. Žena ga pita što je odlučio, a on kaže da je ipak odlučio umiješati se. Žena ga opet pita što je na kraju bilo, a on odgovori: „I satrasmo onog jednoga“.

Crnogorac kupio Milki Planinc naušnice za rođendan i nosi joj na dar, a u džepu nosi pištolj. Prijatelj ga pita što će mu pištolj, a on odgovara: „Pa ako joj odgovaraju, da joj odmah probušim uši“.

Antun Kovač

BEĆARCI

• Znadem jednog vrebca dida Josu, kad je bisan češe se po nosu.

• Ima ćerku, isti dida Josa, samo joj je izblidila kosa.

• Ćerka strašno nadimak svoj volji, jer od njega baš i nema bolji.

• Lipa ćerka a lipi i dida, to se već odavno pripoveda.

• Dida Josa ima dobrog zeta, ne boji se nikakog tereta.

• Dida Josa i Eržika sami, mogu jedno na drugo galamit.

• Dida ima i godina dosta, al ne kaže svega mi je dosta.

Antun Kovač

MISLI O STAROSTI

• Nitko nije toliko star da ne bi mogao živjeti još godinu dana.

• Ugodan je starac koji i zabavlja i voli ozbiljne razgovore.

• Da bi uspio, savjetuj se s tri starca.

• Gdje se stariji ne čuju, tu Bog ne pomaže.

• Starac radi više razumom nego rukama.

• Star i mudar zaslužuje dvostruko poštovanje.

• Lijepo je biti mlad, ali nije ni mali uspjeh ostarjeti.

• Starost je najne očekivanija stvar koja može zadesiti čovjeka.

• Ja sam pepeo, gdje sam nekada bio vatra.

• Starac je čovjek koji je dovršio svoj ručak i gleda druge kako jedu

Alojzije Firanj

UBODI I UGRIZI KUKACA

Ujed insekata su lokalna reakcija kože na toksine (otrove) koji su ubrizgani u kožu od strane niza različitih insekata. Insekti ugrizu jednom ili dvaput, zbog čega ostanu male tačke na koži koje svrbe nekoliko dana. Ponekad prerastu u plikove, naročito na nogama. Većina ujeda insekata dese se na otkrivenim mestima gde insekti mogu doći do kože. Grupe ujeda insekata ponekad se mogu pojaviti na telu, tamo gde se insekt podvukao pod odeću. Glavna karakteristika ujeda insekata je svrab koji se u toploti pogoršati.

UGRIZ KRPELJA

Krpelji su najaktivniji u proleće i jesen, a zadržavaju se u travi i grmlju. Oni dolaskom na kožu obično traže toplo i vlažno mesto kao što su pazuh i prepone. Kada dođu na određeno mesto, hrane se krvlju. Dok je većina uboda krpelja bezopasna, neke vrste mogu izazvati životno opasne bolesti kao što su Pjegavac i Borelijoza odnosno Lajmska bolest. Ne izaziva svaki krpelj ove bolesti ali se računa da je kod nas inficiran jedan od deset hiljada krpelja.

Nakon ujeda krpelja zaostaje katkada crvena papula (mali crveni otok) koji svrbi i koji nestaje za nekoliko dana, ali se može inficirati. Ako u koži ostane deo krpelja, cijela stvar se može komplicirati, te je neophodno stručno medicinsko zbrinjavanje.

PRVAPOMOĆ:

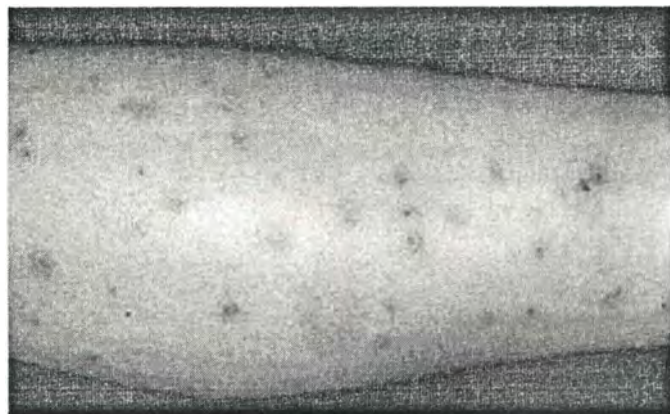
Krpelja treba što pre ukloniti sa kože, pazeći da ne zaostanu delovi rilice. Danas se smatra zastarelom metoda kada se krpelj poliva naftom, benzinom ili petrolejom. Nikada ne treba uvrtati, cimati, cediti, gnječiti ili bušiti krpelja. Ne treba koristiti ni narodne lekove kao što su vazelin, benzin ili

vruća šibica. U svakom slučaju najbolje je otići kod lekara koji će lako, bezbolno i brzo izvaditi insekta iz kože. Uvek posle boravka u prirodi treba pregledati telo kako bi bili sigurni da nema zakačenog krpelja. Crvenilo na koži ostaje još dan-dva i izgubi se, a ako se ne izgubi i crveni rub počne da se širi obavezno potražite lekara.

UGRIZ BUHE

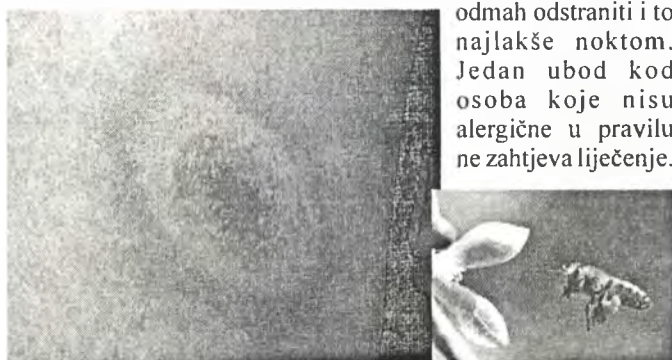
Ugriz buhe izgleda kao sitna, crvena papulica, a karakterizira je vrlo jak svrbež. Obično se ove crvene tačkice vide u velikom broju locirane na jednom predelu tela, najčešće

na nogama, u predelu pojasa na stomaku ili na grudima i podlakticama. Zanimljivo je da neke ljude buhe grizu radije nego druge, a isto tako su neki ljudi vrlo osjetljivi na ubode buha ali svrbež i češanje može uzrokovati nastanak rana i posledičnu infekciju. Najbolji način liječenja je ukloniti buhe s kućnih ljubimaca i domaćih životinja određenim insekticidima, a zaraženu odeću oprati.

UBOD PČELE

Nakon uboda pčele, u koži ostaje žalac zajedno s mjehurom iz kojeg dalje ulazi otrov u ranu. Zato treba žalac

odmah odstraniti i to najlakše noktom. Jedan ubod kod osoba koje nisu alergične u pravilu ne zahtjeva liječenje.

Preparati koji sadrže antihistaminik u obliku gela ili spreja pritom ublažava svrbež i razvoj lokalnog crvenila i otoka. Ukoliko je ubod pčele, ose ili stršljena u području usne šupljine, vrata ili je osoba ubodena više puta, trebalo bi je hitno odvesti i zadržati u bolnici. Naime, ubod u području glave i vrata dovodi do oteklina u usnoj šupljini i u vratu, koja uzrokuje gušenje.

Dr Marija Mandić rođ. Matarić

Od ovog broja, u „Miroljubu“ će jedna stranica biti odvojena za sportske aktivnosti naših sekcija (stolni tenis, šah, nogomet i druge). Pored događaja u Društvu objavljuvat ćemo i druge sportske uspjehe naših članova. Pratit ćemo i sportske događaje društava u okruženju (B. Breg, B. Monoštor, Sonta, Lemeš, Stanišić i dr.).

Sportsko-fiskulturna kultura u našem Društvu ima dugu i svijetlu tradiciju. U sljedećim brojevima pisat ćemo o osnivanju i radu sekcija, kao i o njihovim članovima i pročelnicima.

No, u uvodu, prisjetimo se početaka sportskog života u Društvu.

U našem Društvu stolni tenis se organizirano igra od davne 1938. godine. Prvi pročelnik sekcije bio je Stipan Bakić. Poslije 1945. godine Upravni odbor Društva donosi odluku da se, zbog velikog zanimanja mladih, u Društvu oformi „Fiskulturna sekcija“. Za prvog voditelja imenovan je učitelj Franja Pavletić. Po osnivanju, najaktivniji su članovi nogometnog tima „Bačka“ koji su igrali utakmice po selima somborske općine. Bilo je dragih pobjeda s Čonopljom 3:0 i katastrofalnih poraza od Stapara 9:0. Voditelj nogometnog tima društva „Bačka“ bio je Oto Štefan.

Uz nogometaše, vrlo aktivnu sportsku dimenziju Društvu davali su i stolnotenisači. Ping-pong se igrao na drvenoj ploči, ne baš jako ravnoj, s reketima drvenjacima, a pročelnik je i dalje bio Stipan Bakić. Stolnotenisači Društva igrali su „mečeve“ s mjesnim zajednicama i s ekipama sa salaša. Jednom godišnje organizirali su otvoreno prvenstvo Društva.

Šah se u društvu igrao od osnutka. Sekciju je oformio i organizirao šahovski majstor Petar Carev. Njegov doprinos popularizaciji ove drevne igre premašuje okvire Društva. Napravljena je demonstracijska šahovska ploča, kupovala su se „čak“ tri šahovska časopisa. Garniture figura za Društvo napravio je majstor „Erlík“. Po svojoj masovnosti i aktivnosti ova sekcija godinama je bila vodeća snaga Društva na sportskom polju. Otvoreno prvenstvo društva „Memorijalni turnir mr. Franja Matarić“, simultanke, susreti s društvima iz okolice i mjesnim zajednicama, samo su dio aktivnosti ove uzorne sekcije.

U Društvu se igrao i bilijar „Karambol“. Po evidenciji plaćanja igre na sat, vidi se da je subotom i nedjeljom trebalo čekati na red za igru. Dobar igrač je bio Milan Odošić, a još bolji Mirko Raič. Vremenom se platno na bilijarskom stolu pohabalo, a i nije bilo više zainteresiranih za nastavak ove aktivnosti.

U Društvu se pokušalo s pikadom i kuglanjem. Za prvo nije bilo dovoljno zainteresiranih, a kuglana je prelazila financijske mogućnosti društva.

Iz ovog kratkog uvoda u sportske aktivnosti Društva u proteklom razdoblju nalazimo razlog da i sada, 2010. godine, „oživimo“ - aktiviramo rad sportskih sekcija Društva na amaterskoj razini, za dobrobit svih članova Društva.

Svatko sebi može naći prostora za rekreacijsko bavljenje sportom jer „U zdravom tijelu je zdrav duh“.

Izvršni odbor je na prvom sastanku po formiranju donio odluku o aktiviranju stolnoteniske i šah sekcije, te razmatra mogućnosti za formiranje nogometne sekcije za mlađe članove.

Za rad stolnoteniske sekcije kupljena su dva nova stola, mrežice, reketi i semafor. Imamo obećanja za još dva stola, što sa starim stolom od 30 godina, predstavlja ozbiljan potencijal za masovno igranje i druženje članova Društva i ljubitelja ovog sporta.

Ugodna prostorija, šah garniture stare i nove, osnovni su preduvjeti za početak rada šah sekcije koji se planira za mjesec rujan ove godine.

Pored teške financijske situacije, rukovodstvo Društva osiguralo je potrebne rekvizite i time stvorilo elementarne uvjete za početak rada sportskih sekcija. Sad je na svima nama da se prema svojim mogućnostima i željama aktivno uključimo u neku od njih.

Na kraju prvog javljanja upućujemo poziv svim članovima i drugim ljudima dobre volje od 7 do 77 godina da svoje sportske „ambicije“ ostvare u našim prostorijama, kroz zajedničku igru i druženje.

Pavle Matarić

Član IO zadužen za sportske aktivnosti u Društvu

AKTUALNO U DRUŠTVU

STOLNI TENIS

Poslije višegodišnjeg zastoja, stolnoteniska sekcija konačno je nastavila s radom, 19. lipnja 2010. godine u 20 sati. Stolni tenis igrao se na tri stola, a u

nazočnosti mnogobrojnih članova, prvi set odigrao je predsjednik Društva Mata Matarić s protivnikom Vilimom Oršovaijem, koji je u prostorijama Društva stolni tenis igrao prije 60 godina.

Pavle Matarić kratko je upoznao prisutne s poviješću igranja stolnog tenisa u Društvu.

NOGOMET

Počelo je evidentiranje zainteresiranih „nogometaša“ za ovu sekciju. Planira se da sekcija počne s radom u rujnu ove godine.

ŠAH

Obavještanje starih članova Društva o aktiviranju ove sekcije. Neophodno je osigurati infrastrukturu. Početak rada na jesen.

In memoriam

IVAN KOVAČ

(12. 04. 1931. 21. 04. 2010.)

Dugogodišnji aktivist našeg Društva i većini nama dobro znani kulturni djelatnik Ivan Kovač preminuo je u travnju ove godine, navršivši 79 godina života. O ovom rijetko skromnom, vrijednom i tihom članu našeg Društva ovo je glasilo navelo niz konkretnih podataka u svom broju 2/2007.

Ivan Kovač je rođen u Bačkom Monoštoru, u skromnoj obitelji Stipana i Marije rođ. Šimunov. Pohadao je i s uspjehom završio Učiteljsku školu u Somboru 1951., te se već iste godine, kao učitelj zaposlio u Bačkom Bregu, gdje je između 1958. i 1963. bio i ravnatelj te institucije. Uz obveze vezane za radni odnos, u Bregu je, skupa sa svojom suprugom Radojkom rođ. Amidžić, aktivno djelovao i u tamošnjem KUD-u „Silvije Strahimir Kranjčević“, te u sportskim i društvenim organizacijama. Poslije 12 godina uspješnog djelovanja u ovom mjestu, 1963. godine prelazi u Sombor i zapošljava se u Gradskoj knjižnici, gdje ostaje do kraja svog radnog vijeka, do 1986. godine, kada odlazi u zasluženu mirovinu.

Kao djelatnik Gradske knjižnice sudjelovao je i u radu četiriju kongresa knjižničarskih djelatnika Jugoslavije, kao i na savjetovanjima knjižničnih organizacija Mađarske i Italije, a razgledao je i knjižnicu Vatikana. Poznati su njegovi bibliografski radovi, autor je i više tiskanih kataloga, a uspješno je organizirao i više izložbi knjiga. Napisao je desetak knjiga o važnim hrvatskim ličnostima s ovih prostora, poznate su i njegove monografije hrvatskih kulturno-umjetničkih društava, posebno HKUD „Silvije Strahimir Kranjčević“ u Bačkom Bregu, dobrovoljnim

vatrogasnim društvima, nogometnim klubovima, knjižnicama i čitaonicama. Napisao je knjigu o narodnom umjetniku sviraču Miki iz Berega, a brojni su mu i stručni prilozi objavljeni u više novina i časopisa. Uz navedeno, treba dodati da je Ivan bio i vrijedan promicatelj lika i djela pjesnika i književnika Ante Jakića, koga je i osobno poznao. Suradivao je i u Leksikonu podunavskih Hrvata Bunjevaca i Šokaca. Kao društveni djelatnik u Somboru, bio je član savjeta više obrazovnih i kulturnih institucija.

Posebno je cijenio običaje, tradiciju i kulturnu baštinu žitelja Bačkog Brega, Bačkog Monoštora i Sombora, mjesta u kojima je živio i radio. Putem svojih pisanih djela iskazao je duboko priznanje svojim sunarodnjacima i sugrađanima.

U Upravnom i Izvršnom odboru HKUD-a „Vladimir Nazor“ bio je od 1964. godine, a tu je obnašao i više odgovornih dužnosti. Za postignute rezultate na tom planu Društvo mu je dodijelilo Spomen diplomu kao i Plaketu s likom Vladimira Nazora. Više vrijednih priznanja dobio je i od općinskih i republičkih institucija kulture. Slobodno se može reći da mu je život do posljednjeg trenutka bio ispunjen neumornim radom i lijepim rezultatima.

Za sobom je Ivan ostavio kćeri Mariju i Jelku, kao i troje unučadi: Vedrana, Marijanu i Violetu, a on je otišao tiho, kao što je i živio. Bio je velik čovjek, omiljen otac i voljeni dida, a u vječnost su ga ispratili njegovi najmiliji, rodbina, poznanici i prijatelji.

Mr. Matija Đanić

In memoriam

KARLO KARAS

(22.03.1926. - 24.04.2010.)

Naš uvaženi sunarodnjak i sugrađanin, svima dobro znani Karlo Karas, preminuo je koncem travnja ove godine u 84. godini svoga života. O ovom cijenjenom, zaslužnom i uglednom članu našeg Društva, o životnom putu ovog vrijednog čovjeka, posljednjeg izdanka poznate somborske obitelji Karas, ovo je glasilo u broju 4/2008. dosta opširno informiralo svoje čitateljstvo.

Nakon završene tadašnje građanske škole, Karlo je ostao na obiteljskom imanju svojih roditelja i predaka na Nenadić salašima, uključujući se u poljoprivrednu djelatnost, gdje ostaje sve do konca svoga života.

Karlo je kao ugledni poljoprivrednik mnogima služio za uzor postizujući čak vrhunske rezultate u ovoj djelatnosti. Za ostvarene prinose u proizvodnji pšenice i kukuruza Novosadski poljoprivredni sajam dodijelio mu je 1970. godine zlatnu medalju. Zapaženi su i njegovi rezultati u proizvodnji kvalitetnih lubenica, kao i tovnih svinja.

U razgovoru s njim uvijek se osjećala njegova zaljubljenost u ovu prostranu bačku ravnicu i njena plodna polja, kao i ovaj vrijedan i pošten narod. Kao čovjek Karlo je bio dostojanstven, krajnje savjestan, na poslu poduzetan, marljiv i odlučan, prema drugima pravedan i društven, a svojoj obitelji krajnje odan.

Karlo je za sobom ostavio vjernu suprugu Anu, kćerku Klaru, unuke Darka i Damira, te praunuke Marka i Radoslava. Pokopan je u obiteljskoj grobnici na Velikom katoličkom groblju u kojemu već skoro trideset godina počiva sin Šima, student

pravnih znanosti.

Na svom obiteljskom salašu Karlo je, među posebno vrijednim i rijetkim dokumentima, čuvao i sačuvao vrijedan obiteljski rodoslov, koji počinje od davne 1785. godine i u kome se, kao najstariji, navode Pero Karas i njegova supruga Barbara N.. Tu se nadalje redaju svi potomci ovog bračnog para zaključno s Karlom i njegovim nasljednicima.

Kada se razmišlja i govori o obitelji Karas, posebno o Karlovom ocu Šimi, treba se prisjetiti i činjenice da su u njegovu kuću između dva svjetska rata zalazili i najugledniji hrvatski političari toga doba kao što su Stjepan i Pavle Radić, ali i drugi čelnici HSS-a iz Zagreba. Od svojih roditelja i dragih im prijatelja Karlo je već kao dječak, a kasnije kao mladić, dobivao pravilna životna usmjerenja kojih se, sve do kraja svoga života, u osnovi pridržavao.

Otac Šima je 1936. godine bio jedan od osnivača Hrvatskog društva „Miroljub“ i član njegova Upravnog odbora, dok se Karlova aktivnost u Hrvatskom domu vezuje za godine neposredno nakon Drugoga svjetsko rata i trajala je sve do njegovih zadnjih dana.

Svoje viđenje i ocjenu o ukupnoj društvenoj problematici i aktivnostima u salaškom naselju Nenadić, kako u minulom vremenu tako i danas, za NIU „Hrvatska riječ“ Karlo je napisao samo tjedan dana prije svoje smrti.

Mr. Matija Đanić

Vjenčane slike naših Bunjevaca i Šokaca

FRATRIĆ FRANJA

rođen 1907. godine

JOZIĆ JANJA

rođena 1909. godine

VJENČANI 1933. godine
u Somboru

MILOŠEVIĆ ADAM ADAMOV

rođen 14. V 1916. godine

BERKIĆ STANA KREČKOVA

rođena 12. VII 1922. godine

VJENČALI SE 5. X 1938. godine
u Bačkom Monoštoru

Sabor društva

Predsjednici

Hrvatsko podmorje

Nasi obicaji - Priskakanje vatre

Marijo Bara

Festival drame

